

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Cavnik

Prijateljstvo in spletna družbena omrežja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Cavnik

Mentorica:izr. prof. dr. Tanja Oblak Črnič

Prijateljstvo in spletna družbena omrežja

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Najlepše se zahvaljujem svojim staršem, sestri Katji in fantu Aljoši za vso podporo, potrpežljivost in spodbudne besede. Zahvaljujem se tudi mentorici, ki mi je s svojim strokovnim znanjem in usmerjanjem pomagala pri pripravi naloge

Prijateljstvo in spletna družbena omrežja

Prijateljstva so eni izmed najpomembnejših odnosov v človekovem življenju, ki si jih lahko izbiramo sami. Prijatelji nas namreč spremljajo skozi vse življenje, nanje se obrnemo po pomoč, podporo in družbo. Zato je odločitev, koga bomo izbrali za svojega prijatelja, še kako pomembna. Univerzalne definicije o tem, kdo je prijatelj, ni, prav tako kot ni univerzalnega kriterija za izbiro prijateljev. Hiter razvoj spletne tehnologije, je prinesel nove načine komuniciranja in druženja, kjer neposreden stik v živo ni več potreben. Še posebno priljubljeno je postalo spletno družbeno omrežje Facebook, ki je razširilo predstavo o tem, kaj in kdo je prijatelj. Facebook ima zaradi svoje arhitekture tudi specifičen način izbiranja novih prijateljev. V diplomskem delu so predstavljene različne definicije prijateljstva in različni dejavniki (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku. S komparativno analizo sedmih dejavnikov (ne)izbire sem pri dveh različnih uporabnikih Facebooka preverjala hipoteze, da se način izbiranja prijateljev na Facebooku razlikuje od načina izbiranja prijateljev zunaj spleta. Hipoteze so bile deloma potrjene. Največja razlika med izbiranjem prijateljev na Facebooku in zunaj spleta se kaže pri tistih uporabnikih Facebooka, čigar seznam Facebook Prijateljev se močno razlikuje od 'seznama' prijateljev v resničnem življenju.

Ključne besede: prijateljstvo, prijatelji, spletna družbena omrežja, Facebook, dejavniki (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku.

Friendship and social network sites

Friendships are one of the most important relationships that are completely of our own choosing. Friends accompany us throughout the whole life, we turn to them for help, support and company. That is why the decision about who we chose as our friends is that more important. There is no universal definition of the term friend and no universal criteria for choosing friends. Rapid development of web technology has brought new ways of communication and socializing, where no direct face-to-face interaction is needed. One of the most popular social network sites is Facebook. It's arrival caused the expansion of the perception of what and who a friend is. Facebook also has a very specific way of choosing new friends due to it's architecture. The topics of the discussions are different definitions of friendship and different factors of (non)choosing friends offline and on Facebook. Using a comparative analysis of seven different factors of (non)choosing friends on two different Facebook users I will verify my hypotheses: The ways of choosing friends on Facebook is different from ways of choosing friends offline. The hypotheses were partly confirmed. The biggest difference in choosing friends on Facebook and offline can be seen with those Facebook users whose Facebook list of friends is most different from their 'list' of actual offline friends.

Key words: friendship, friends, social network sites, Facebook, factors of (non)choosing friends offline and on Facebook.

Kazalo

1 UVOD	7
2 TRADICIONALNO IN SPLETNO PRIJATELJSTVO	9
2.1 DEFINICIJE IN DEJAVNIKI (NE)IZBIRE PRIJATELJEV	9
2.1.1 <i>Prijateljstvo in mladi</i>	11
2.1.2 <i>Dejavniki (ne)izbire prijateljev</i>	13
2.1.2.1 <i>Nenaklonjenost</i>	13
2.1.2.2 <i>Neupoštevanje</i>	14
2.1.2.3 <i>Fizična privlačnost</i>	14
2.1.2.4 <i>Socialne veščine</i>	15
2.1.2.5 <i>Odzivnost</i>	15
2.1.2.6 <i>Sramežljivost</i>	16
2.1.2.7 <i>Podobnost</i>	16
2.2 PRIJATELJSTVO NA SPLETNIH DRUŽBENIH OMREŽJIH.....	17
2.2.1 <i>Spletna družbena omrežja</i>	17
2.2.1.1 Pomen Spleta 2.0 za spletna družbena omrežja	18
2.2.2 <i>Spletno družbeno omrežje Facebook</i>	19
2.2.2.1 Profil.....	19
2.2.2.2 Zid (wall).....	20
2.2.2.3 Definicija prijateljstva na Facebooku.....	21
2.2.2.4 Dejavniki (ne)izbire prijateljev na Facebooku	22
3 KOMPARATIVNA ANALIZA	25
3.1 PRIMERJAVA RAZUMEVANJA PRIJATELJSTVA ZUNAJ SPLETA IN NA FACEBOOKU.....	25
3.2 PRIMERJAVA DEJAVNIKOV (NE)IZBIRE PRIJATELJEV ZUNAJ SPLETA IN NA FACEBOOKU ...	27
3.2.1 <i>Enaka izrazitost dejavnikov zunaj spleta in na Facebooku</i>	29
3.2.1.1 Meri	29
3.2.1.2 Gregor.....	31
3.2.2 <i>Različna izrazitost dejavnikov zunaj spleta in na Facebooku</i>	31
4 SKLEP	33

5 LITERATURA	37
PRILOGI.....	40
PRILOGA A: INTERVJU Z GREGORJEM	40
PRILOGA B: INTERVJU Z MERI	47

1 Uvod

Prijatelji so ena najpomembnejših skupin v človekovem življenju. Spremljajo nas vse življenje, od ranega otroštva pa do pozne starosti. Velja prepričanje, da si družine in družinskih članov ne moremo izbrati, lahko pa si izberemo, kdo bodo naši prijatelji in kako bomo z njimi prijateljevali. Vsak človek ima svojo predstavo oziroma razumevanje koncepta prijateljstva, kar vpliva na kriterij pri izbiranju prijateljev. Nekaterim ljudem je pomemben dejavnik videz, drugim so pomembne osebne lastnosti osebe itd. A nekaj je skupno vsem – če oseba, o kateri razmišljamo, da bi z njo postali prijatelj oziroma prijateljica, nima nekaterih lastnosti ali pa ima takšne lastnosti, ki jih pri prijateljih ne želimo, te osebe ne bomo sprejeli v svoj krog prijateljev. Zato bi lahko rekli, da obstajajo nekateri dejavniki (ne)izbire prijateljev. Družbeni, kulturni in predvsem tehnološki razvoj je prinesel veliko sprememb. Medtem ko tradicionalna interakcija poteka praviloma neposredno, v živo, sodobna interakcija poteka prek računalnikov in svetovnega spleta ter je zato povečini neosebna. Prihod spletnih družbenih omrežij, predvsem Facebooka, pa je čisto na novo opredelil, kaj je prijateljstvo, kdo so prijatelji in kako se z njimi družimo. Zato sem se odločila, da podrobno in temeljito raziščem, ali je način izbiranja prijateljev na spletnih družbenih omrežjih, natančneje na Facebooku, v čem specifičen in drugačen od izbiranja prijateljev zunaj spleta. Okoliščine izbiranja prijateljev na spletu se namreč razlikujejo od okoliščin, ki so prisotni ob interakcijah zunaj spleta. Bistvena razlika je v fizični prisotnosti oseb. Pomanjkanje le-te lahko pomeni pomanjkanje informacij, ki jih ljudje potrebujejo, da lahko presodijo, ali je oseba ustrezna, da postane naš prijatelj, ali ne. Zato je še toliko pomembneje, da ugotovimo, kateri so tisti dejavniki (ne)izbire, ki vplivajo na odločitev o sklenitvi prijateljstva na spletnih družbenih omrežjih.

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu se bom posvetila raziskovanju tradicionalnega in spletnega prijateljstva. V prvem delu bom proučevala definicije prijateljstva in dejavnike (ne)izbire prijateljev. V drugem delu pa bom raziskovala prijateljstvo na spletnih družbenih omrežjih. Osredotočila se bom na definicije in dejavnike (ne)izbire prijateljev na spletnem družbenem omrežju Facebook.

V empiričnem delu pa bom opravila komparativno analizo dveh različnih uporabnikov Facebooka, s katerima bom opravila poglobljeni intervju. Analizirala in primerjala bom njuno

razumevanje prijateljstva in načine izbiranja prijateljev zunaj spleta in na Facebooku. Ob koncu bo sledila še razprava in sklep s ključnimi ugotovitvami.

Skozi diplomsko delo bom skušala potrditi tri hipoteze:

- (1) Dejavniki '*fizična privlačnost*', '*podobnost*' in '*neupoštevanje*' so pri izbiranju prijateljev na Facebooku bolj izraziti.
- (2) Dejavniki '*nenaklonjenost*', '*socialne veščine*', '*odzivnost*' in '*sramežljivost*' so pri izbiranju prijateljev na Facebooku manj izraziti.
- (3) Način izbiranja prijateljev na Facebooku se razlikuje od načina izbiranja prijateljev zunaj spleta.

2 Tradicionalno in spletno prijateljstvo

2.1 Definicije in dejavniki (ne)izbire prijateljev

»Prijateljstva so jedro našega življenja« (Fehr 1996, 1).

Koncept prijateljstva vsak posameznik in vsaka kultura razume po svoje, prav tako ima vsakdo svojo predstavo, kaj je dober prijatelj. A kot pravi Fehrova (1996), vsi vedo, kaj je prijateljstvo, dokler jim ga ni treba definirati. Znanstveniki, kljub številnim raziskavam in študijam, še niso dosegli sporazuma o splošni definiciji prijateljstva, kar kaže, da gre za izjemno subjektiven koncept. A različni avtorji imajo svoje definicije koncepta.

Tabela 2.1: Definicije prijateljstva

Prijatelji so ljudje, ki spontano iščejo družbo drug drugega; natančneje, iščejo bližino v odsotnosti močnih družbenih pritiskov, ki jim to narekujejo (Hartup 1975, 11).

Prijateljstvo: prostovoljna soodvisnost med dvema oseba skozi čas, z namenom doseči družbeno-čustvene cilje sodelujočih. Lahko vključuje različne vrste in stopnje druženja, intimnosti, naklonjenosti in vzajemne pomoči (Hays 1988, 395).

Prijatelj je nekdo, ki mu je všeč in si želi delati dobro za nekoga drugega in ki verjame, da ima druga stran enake občutke in namene ter jih tudi vrača (Reisman 1979, 93–94).

Prijateljstvo je definirano kot odnos, ki vključuje prostovoljno ali neomejeno interakcijo, v kateri se sodelujoči osebno odzivajo drug na drugega. Gre bolj za enkratne posameznike kot pa pakete z diskretnimi lastnostmi ali zgolj nosilce vlog (Wright 1984, 119).

Prijateljstvo: gre za intimne, osebne, ljubeče odnose z lastnostmi, kot so vzajemna nežnost in topel občutek; vzajemna želja po ohranjanju prijateljstva; iskrenost; zaupanje; intimnost in odprtost; lojalnost; in trajnost odnosa skozi čas (Donelson & Gullahorn 1977, 156).

Vir: Fehr (1996, 7).

Fehrova (1996) povzema številne avtorje, ko pravi, da je prijateljstvo odnos, za katerega so značilne prostovoljne, osebne, čustvene vezi, enakopravnost, zaupanje, pomoč, zanesljivo zaveznitvo, skupne dejavnosti, spoštovanje in konflikt. Temu Uletova dodaja še druženje (Ule 2008, 98).

Na temo prijateljstva je bilo opravljenih že veliko raziskav. Fisher je raziskoval, kako ljudje različnih starosti razumejo pojem prijateljstvo (Fisher v Fehr 1996, 8). Ugotovil je, da obstajajo razlike v razumevanju pojma glede na starost pa tudi spol. Podobno sta raziskovala tudi Tesch in Martin, ko sta študente, stare od 19 do 29 let, spraševala 'Kaj vam pomeni prijateljstvo?' in 'Kaj cenite pri vaših prijateljih?'. Najbolj pogosti odgovori so bili: vzajemnost, skladnost, odprtost, sprejemanje in podobnost (Tesch in Martin v Fehr 1996, 8). Sapadin je na vzorcu 156 poklicnih profesionalcev v New Yorku, Bostonu in Los Angelesu ugotovil, da je prijatelj tisti, s katerim si intimen; tisti, ki mu lahko zaupaš; tisti, na katerega se lahko zanesesh; tisti, s katerim si deliš stvari; tisti, ki te sprejema; tisti, s katerim imamo ljubeč odnos; tisti, s katerim smo si blizu; in tisti, s katerim uživamo (Sapadin v Fehr 1996, 12). Crawford pa je na skupini odraslih srednjih let na enaka vprašanja dobil odgovore, da je prijatelj nekdo, ki mu zaupamo; nekdo, ki ga lahko pokličemo za pomoč; nekdo, s katerim gremo lahko ven; nekdo, ki ga pogosto videvamo; nekdo, ki prihaja v naš dom; nekdo, ki ga poznamo že dolgo; in nekdo, v čigar družbi uživamo (Crawford v Fehr 1996, 12). Starost je pomemben dejavnik tudi zaradi tega, ker se s staranjem povečuje prijateljska selektivnost (Weiss in Lowenthal v Fehr 1996, 14–15). To pomeni, da kriteriji pri izbiranju prijateljev z leti postanejo strožji – krog dobrih prijateljev postaja vse ožji, a tudi intenzivnejši.

Prijateljstva so torej lahko različnih oblik oziroma vrst. Glede na to, da ljudje različno razumemo prijateljstvo, obstajajo tudi različne kategorizacije prijateljev; vse je seveda odvisno od posameznika. Kategorizacija prijateljev pomeni uvrščanje ljudi v določene skupine. Prijatelj »ni samo kategorična oznaka, kot sta na primer 'kolega' in 'bratranec'. Gre za odnosni pojem, ki označuje nekaj, kar je povezano s kakovostjo in značajem odnosa« (Allan v Fehr 1996, 6). Podpora dobrih prijateljev se namreč razlikuje od podpore znancev. »Teso prijateljstvo temelji na zadolžitvi, znanstva in druga prijateljstva pa so zasnovana na 'prijateljstvu iz navade'« (Ule 2008, 95).

Uletova govori o primarnih skupinah, ki so usmerjene k medosebnim odnosom med člani, zaupanju, varnosti, čustveni podpori, skrbi, zabavi in igri (Ule 2009, 357). Prijateljske skupine

nam dajejo oporo in orientacijo v družbeni stvarnosti, nanje smo čustveno navezani in so vir socialne identitete (Ule 2009, 356), zato jih lahko uvrstimo v primarne skupine. Lahko jih razumemo tudi kot »temeljne socialne kontekste, ki ustvarjajo, spreminjajo in organizirajo različne oblike socialnih odnosov in razmerij, ki tvorijo socialna omrežja človeka« (Ule 2009, 355).

Prijatelje lahko kategoriziramo glede na *demografijo* (npr. prijateljstva istega ali nasprotnega spola, otroška prijateljstva, odrasla prijateljstva), *družbeni kontekst* (npr. prijateljstva med vojaškim osebjem in prijateljstva na velike razdalje) in *prijateljstva glede na stopnjo bližine ali intimnosti* (npr. znanec, dober prijatelj, najboljši prijatelj) (Miller in drugi v Fehr 1996, 18–19). Že Aristotel je razmišljal o tipih prijateljstva. Razvil je svojo tipologijo, ki loči prijateljstva, ki temeljijo na *uporabnosti* (ljudje, ki nas privlačijo zaradi tistega, kar lahko naredijo za nas), *užitku* (ljudje, ki nas privlačijo zato, ker uživamo v njihovi družbi) in *dobroti* (ljudje, s katerimi prijateljujemo zaradi njihovega plemenitega značaja) (Aristotel v Fehr 1996, 18).

2.1.1 Prijateljstvo in mladi

Prijatelji so izjemno pomembni v vseh fazah človekovega življenja, še posebno velik vpliv imajo v času odraščanja, ker pomagajo pri premagovanju težkih trenutkov, ki so za to obdobje značilni. Prijatelji imajo »v adolescenci pomembno mesto in so v primerjavi s prijateljstvi v drugih razvojnih obdobjih najbolj čustveno intenzivna in intimna« (Ule 2008, 95).

Prijateljstvo, skupinska pripadnost, ne podpira samo čustvene varnosti, temveč je tudi vir statusa, ugleda z motivacijskim nabojem. Ne samo tesni prijatelji, ves vrstniški svet postane v adolescenci pomemben. Prijatelji razvijajo vzajemne, pomembne odnose in zaupanje, vrstniki pa imajo podoben status, preživljajo podobne izkušnje (Ule 2008, 95).

Obenem pa imajo prijatelji v mladosti veliko vlogo pri oblikovanju identitete mladega posameznika. Velikokrat slišimo rek: Povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si. Družba oziroma prijatelji, s katerimi odraščamo, vplivajo na naše vedenje, razmišljanje in način

življenja. Mnogi prijatelji iz otroštva oziroma adolescence ostanejo dobri oziroma najboljši prijatelji vse življenje, kar daje še dodaten občutek varnosti in domačnosti, saj jih skozi življenje spremlja nekdo, ki jih pozna že dolgo časa, zato vedo, da se nanj lahko zanesejo.

Najpomembnejši vrednoti prijateljstva v tem življenjskem obdobju sta »*lojalnost*, ki se kaže v prijateljevi pripravljenosti, da se postavi za nas in nas ne opravlja za hrbtom, in *intimnost*, ki jo definiramo kot eno najglobljih občutij« (Berndt in drugi v Fehr 1996, 11). Le-ti pa ostaneta pomembna dejavnika prijateljstva skozi vse življenje, še ugotavlja Fehrova.

Eden zelo pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na razumevanje prijateljstva, je tudi čas, v katerem živimo. Današnja mladina je namreč odraščala oziroma še vedno odrašča povsem drugače kot njihovi starši in stari starši pred njimi. To je posledica prihoda in vzpona novih tehnologij, ki so temeljito spremenile naš način življenja, med drugim se je spremenilo tudi razumevanje prijateljstva. Rheingold je opredelil tri med seboj povezane ravni sprememb, ki jih je prineslo 'računalniško posredovano komuniciranje'. Ena raven zadeva tudi spremembe medosebnega komuniciranja, odnosov in prijateljstev (Rheingold v Ule 2008, 205). Mladi so, kot pravi Uletova, »prva starostna kohorta, ki je zrasla tako, da se je abecede učila s tipkovnice pred računalniškimi zasloni; ki je več igrala računalniške igrice v virtualnem okolju kot se podila po dvoriščih; in sklepala prijateljstva z ljudmi, ki jih ni ali jih ne bo nikoli srečala v realnosti« (Ule 2008, 197). Mladi se danes pogosto družijo v spletnih klepetalnicah, pri spletnih igrah in v spletnih družbenih omrežjih, kar je prineslo povsem nove oblike prijateljstva in nove načine izbiranja prijateljev. A kljub temu večina mladih s prijatelji še vedno rada komunicira tudi v živo, ugotavlja Markow (Markow v Mladina 2010, 229). Mladi v virtualnem prostoru, ki ga ponuja splet, preživijo veliko časa. Izjemno priljubljen način preživljanja časa pa je obiskovanje spletnih družbenih omrežij, ki so postala pravi družbeni fenomen. Po podatkih raziskave Mladina 2010 (2010, 231) slovenska mladina na tovrstnih omrežjih preživi okoli 47,8 minute na dan.

2.1.2 Dejavniki (ne)izbire prijateljev

Prijatelje si lahko v nasprotju z družino izbiramo sami in so stvar osebne želje in zavzetosti vsakega posameznika. Pri izbiranju gledamo predvsem na lastnosti potencialnega prijatelja – kaj nam je všeč in kaj ne. Vsak posameznik ima svoj kriterij za izbiranje prijateljev in svoje načine prijateljstva z njimi. Za vzpostavitev oziroma začetek prijateljstva pa nas morajo tisti, ki jih izberemo za prijatelje, izbrati tudi sami.

Fehrova je predstavila sedem dejavnikov (ne)izbire, ki vplivajo na izbiranje novih prijateljev (1996, 50). Rodinova meni, da so dejavniki 'neizbire' in izbire asimetrični, saj dejavniki 'neizbire' prevladajo nad dejavniki izbire (Rodin v Fehr 1996, 50).

2.1.2.1 *Nenaklonjenost*

Nenaklonjenost je prvi dejavnik 'neizbire' (Rodin v Fehr 1996, 50–51). Gre za to, da nam oseba, o kateri razmišljamo, da bi z njo postali prijatelji, preprosto ni všeč in ji zato nismo naklonjeni. Ta oseba ima neke osebne lastnosti¹, ki nam niso všeč in ki jih pri prijateljih ne želimo.

Rodinova pravi, da ima lahko posameznik pozitivne lastnosti, za katere menimo, da jih mora imeti naš prijatelj, a če ima hkrati tudi negativne lastnosti, ki jih pri prijateljih ne želimo, bodo negativne lastnosti prevladale nad pozitivnimi (Rodin v Fehr 1996, 50–51).

Vsak posameznik ima drugačen 'seznam' lastnosti, ki ga pri ljudeh odbijajo. Če pri nekom opazimo oziroma zaznamo lastnosti, ki nam tako ali drugače niso všeč, le-te vplivajo na to, da te osebe ne izberemo za prijatelja.

¹ Osebnostne lastnosti so »razpoznavne lastnosti ali značilnosti osebe« (Wilderdom 2004).

2.1.2.2 Neupoštevaje

Drugi dejavnik 'neizbire', *neupoštevaje*, se od *nenaklonjenosti* razlikuje predvsem po tem, da osebe ne izberemo za prijatelja, ne zaradi tega, ker nam ne bi bil všeč, kot pri *nenaklonjenosti*, temveč zato, ker se nam iz nekega razloga ne zdi primeren, da bi bil naš prijatelj. Vzroki so lahko različni – morda je to drugačna rasna pripadnost, nezadostna izobrazba, fizična (ne)privlačnost, prenizka oziroma previsoka starost, stil oblačenja, ki nam ni všeč ipd. (Fehr 1996, 51). Tu ne gre za osebnostne lastnosti, temveč za demografske značilnosti, na katere posameznik velikokrat težko vpliva.

Kljub temu, da na nekatere lastnosti ne moremo vplivati, imajo ljudje do njih predsodke, ki lahko vplivajo na razvoj prijateljstva. A kot pravijo Shelton in drugi, prijateljstva različnih narodnosti, rase, kulture, religije in različnih družbenih razredov zmanjšujejo predsodke, povečujejo večkulturno ozaveščenost in rasno strpnost (Shelton in drugi 2009).

2.1.2.3 Fizična privlačnost

Prvi izmed petih dejavnikov izbire je *fizična privlačnost* (Fehr 1996, 50–52). O fizični privlačnosti ponavadi govorimo pri romantičnih odnosih. Fehrova pa pravi, da na fizično privlačnost osebe gledamo tudi pri izbiranju prijateljev (prav tam). Patzer ugotavlja, da je to pomemben dejavnik pri vzpostavljanju istospolnih prijateljstev in tudi prijateljstev nasprotnih spolov (Patzer v Fehr 1996, 52). Patzer še omenja, da je en razlog, da nas bolj pritegnejo privlačni ljudje, ta, da predpostavljamo, da so nam privlačni ljudje bolj osebnostno in vedenjsko podobni. Torej, če se nam zdi oseba fizično privlačna, obstaja večja verjetnost, da bomo z njim ali njo želeli postati prijatelji.

Lepota je relativna stvar, kajti kot pravi rek, 'imajo vsake oči svojega malarja'. Tisto, kar je za nekoga privlačno, za nekoga drugega morda ni in obratno. Seveda obstajajo neke kulturne, družbene oziroma predvsem medijske 'zapovedi' o tem, kaj je fizično privlačno (vitkost, lepa in urejena koža, splošna urejenost ipd.), a je na srečo odločitev o tem, kdo se nam zdi privlačen, še vedno v rokah vsakega posameznika.

2.1.2.4 Socialne veščine

Socialne veščine so drugi dejavnik izbire (Fehr 1996, 50–52). Nekateri ljudje imajo dobro razvite socialne veščine, drugi pa ne. Cook pravi, da je sklepanje prijateljstev veščina, prav tako, kot je na primer igranje tenisa ali vožnja avtomobila (Cook v Fehr 1996, 53). Pri socialnih veščinah gre po njegovem mnenju za ustrezno odzivanje na sogovornikove besede; ustrezno telesno govorico oziroma neverbalno komunikacijo; in spodobnosti menjave vloge govornika (prav tam). K temu bi lahko dodali še sposobnost poslušanja in komunikativnost. Gre torej za del neverbalne oblike komuniciranja, ki pa povedo več od verbalne oblike.

Socialne veščine pridejo bolj do izraza v tradicionalni, osebni interakciji, ker jih lahko v živo opazujemo, občutimo in preverimo ter tako dobimo celostno sliko o osebi, s katero smo v interakciji. Pri računalniško posredovanih oblikah komuniciranja, ki so postale pomemben in pogost način sodobnega druženja, je izmenjava neverbalnih elementov komuniciranja izjemno majhna oziroma nična, saj komuniciranje večinoma ne poteka osebno. Zato tudi ne moremo z gotovostjo presoditi, kakšne socialne veščine ima nekdo.

Fehrova meni, da so nam ljudje z dobro razvitimi socialnimi veščinami bolj všeč in imajo zato večje možnosti, da z njimi postanemo prijatelji (1996, 54).

2.1.2.5 Odzivnost

Pri *odzivnosti*, tretjem dejavniku izbire (Fehr 1996, 50–52), gre predvsem za to, kako se ljudje odzivajo na nas – pozitivno ali negativno. Za to, da nekoga izberemo za prijatelja oziroma prijateljico, moramo ljudje občutiti, da nas (komunikacijski) partner razume, kdo smo, kakšne so naše vrednote in stališča, ter da mu ni vseeno za nas (Shelton in drugi 2010). Kajti, »ko ljudje čutijo, da se partner nanje odziva, se zviša zaupanje, občutek varnosti in odnosno zadovoljstvo« (Collins in drugi v Shelton in drugi 2010, 73). Z drugimi besedami, gre predvsem za občutek, ali smo osebi všeč ali ne ter ali kaže interes za nas ali ne. Fehrova pravi, da če se ljudje na nas odzivajo pozitivno, jih bomo veliko lažje izbrali za prijatelje (1996, 55–56).

2.1.2.6 Sramežljivost

Fehrova je *sramežljivost* opredelila kot četrti dejavnik izbire (1996, 56). Sramežljivost je osebna lastnost človeka – nekateri ljudje so sramežljivi, nekateri ne. Sramežljivi ljudje se izogibajo družabnim situacijam, kot so zmenki, sedenje in bivanje blizu drugih (Alden in drugi v Baker in Oswald 2010, 874), prav tako redko začnejo pogovor, manj govorijo, se redko ne strinjajo z drugimi in se izogibajo očesnemu stiku (Mandel in drugi v Baker in Oswald 2010, 874). Prav zaradi tega se sramežljivost pogosto omenja kot nasprotje družabnosti.

Sramežljivost se večinoma omenja kot negativno lastnost. Fehrova sramežljivost povezuje s pomanjkanjem socialnih veščin in slabo odzivnostjo (1996, 56). Jones in Carpenter sta ugotovila, da prijatelji sramežljivih ljudi le-te dojemajo bolj negativno, v smislu, da »niso topli, všečni ali zabavni« (Jones in Carpenter v Fehr 1996, 57). Zato Fehrova na podlagi njenih ugotovitev sklepa, da smo bolj pripravljeni skleniti prijateljstvo z nesramežljivo osebo. Zanimivo pa je, kot še dodaja, da prijateljstva sramežljivih ljudi trajajo dlje kot prijateljstva tistih, ki niso oziroma ki so manj sramežljivi (1996, 57).

2.1.2.7 Podobnost

Zadnji dejavnik izbire je *podobnost* (Fehr 1996, 57). Ljudje raje prijateljujemo s tistimi, ki so nam tako ali drugače podobni – bodisi imamo podobne interese, osebne ali demografske lastnosti (npr. starost, izobrazba, verska pripadnost ipd.) bodisi imamo podoben družbeni status (Brehm in drugi v Fehr 1996, 57). Podobnost pomeni, da ob drugi osebi občutimo neko domačnost, ki nas zbliža. »Posledica zaznane podobnosti je všečnost in medsebojna privlačnost« (Berscheid v Shih 1998, 211).

Berger in drugi poudarjajo, da je veliko avtorjev tako s področja psihologije kot sociologije ugotovilo, da podobnost v osebni lastnostih vpliva na verjetnost nastanka prijateljstva (Berger in drugi v Foster 2005, 1444).

Če povzamemo, »obstaja velika verjetnost, da bomo želeli prijateljevati z nekom, ki je fizično privlačen, z dobro razvitimi socialnimi večinami, ki je hkrati še odziven, nesramežljiv in na različnih ravneh podoben nam samim« (Fehr 1996, 57).

2.2 Prijateljstvo na spletnih družbenih omrežjih

2.2.1 Spletna družbena omrežja

Ena novejših in izjemno priljubljenih oblik prijateljevanja so spletna družbena omrežja. boyd in Ellisonova spletna družbena omrežja opredelita takole: »Spletna družbena omrežja so na spletu osnovani servisi, ki posameznikom omogočajo izdelavo javnega in pol-javnega profila znotraj omejenega sistema, oblikovanje seznama drugih uporabnikov, s katerimi delijo povezavo« (boyd in Ellison v Papacharissi 2009, 201). Tovrstna omrežja so podobna mnogim drugim družbenim medijem in spletnim skupnostim, ki podpirajo 'računalniško posredovano komunikacijo' (boyd 2011, 42).

Družbena omrežja na spletu so v zadnjih nekaj letih postala izjemno priljubljeni način in prostor za druženje, tako za mlade kot za odrasle. »Ljudje jih obiskujejo, da bi se družili s prijatelji in znanci, izmenjali informacije, da bi videli in bili vidni« (boyd 2011, 39). Tovrstna omrežja ljudem omogočajo, da se povežejo s svetom zunaj kroga bližnjih prijateljev in družine. Vendar pa ima vsak uporabnik svoje razloge in motive za uporabo, prav tako pa so omrežja namenjena različnim javnostim in imajo različen namen. »Nekatera družbena omrežja na spletu so v večini namenjena ohranjanju družbenih odnosov (npr. Facebook), medtem ko so druga namenjena predvsem kultiviranju profesionalnih omrežij (npr. LinkedIn)« (Hargittai in Hsieh 2011, 150).

Spletna družbena omrežja lahko razumemo kot neko obliko javnosti, kar potrjuje Livingstoneva, ki je javnost opredelila kot »zbirko ljudi, ki si delijo skupno razumevanje sveta, identiteto, občutek vključenosti, konsenz glede kolektivnih interesov« (Livingstone v boyd 2011, 40). Vse to bi namreč lahko pripisali tudi spletnim družbenim omrežjem.

2.2.1.1 Pomen Spleta 2.0 za spletna družbena omrežja

Novi mediji in tehnologije so prinesli nove in naprednejše načine prijateljevanja – pogovarjanje po telefonu, elektronski pošti, v klepetalnicah, igranje video igrice ipd. K temu je pripomogel tudi Splet 2.0, ki je posledica razvoja in nadgradnje internetne tehnologije. Splet 2.0 »vključuje spletne strani, ki so bile ustanovljene, da pospešijo interaktivnost in soustvarjanje vsebin njihovih avtorjev z obiskovalci strani« (O'Reilly v Walther in drugi 2011, 26).

Hsu in Woo Park (2010, 2) sta poudarila, da je ključna razlika med Spletom 1.0 in 2.0 ta, da je Splet 2.0 bolj usmerjen k potrošniku. »Splet 2.0 je platforma, ki je bila narejena za različne aplikacije in ki se jo obravnava kot prostor, kjer se lahko uporabniki informirajo, vključijo, povezujejo in mobilizirajo« (Hsu in Woo Park 2010, 2). Tabela 2.2 prikazuje bistvene razlike med Spletom 1.0 in 2.0.

Tabela 2.2: Primerjava Spleta 1.0 in Spleta 2.0

	Splet 1.0	Splet 2.0
Oblika uporabe	Branje	Pisanje in prispevanje
Stanje	Statično	Dinamično
Gledanje vsebin	Spletni brskalniki	Brskalniki, RSS bralniki, mobilne naprave ipd.
Kreiranje vsebin	Avtorji spletnih strani	Vsi

Vir: Beer in drugi v Hsu in Woo Park (2010, 2).

S Spletom 2.0 so prišle številne aplikacije, ki so omogočile družbena omrežja na spletu in deljenje vsebin (video, fotografije, 'RSS feeds' ipd.) (Acevado 2007). »Splet 2.0 omogoča nove oblike komuniciranja med posamezniki in skupinami« (Walther in drugi 2011, 26).

Soustvarjanje vsebin s strani uporabnikov, ki ga je prinesel Splet 2.0, je za spletna družbena omrežja relevanten predvsem z vidika, da njihovim uporabnikom omogoča, da sami ustvarijo svojo (virtualno) podobo, ki pa je lahko povsem drugačna od resnične. Predstavijo se namreč lahko v povsem drugačni, pogosto v bolj pozitivni luči. Nekateri se predstavijo tako, da dajo

vtis, da so bolj družabni, kot so v resnici, nekateri prikazujejo lepše fotografije, da bi bili v očeh ljudi, ki so del njihovega spletnega omrežja, lepši in privlačnejši. Ne bi se zmotili, če bi rekli, da večina ljudi želi pri drugih narediti dober vtis, kajti če bomo naredili dober vtis, je večja verjetnost, da nas bo nekdo želel imeti za prijatelja. Tradicionalna interakcija v živo za dober vtis zahteva veliko več truda kot interakcija v spletnem okolju, kajti spletno okolje s svojo 'nevidnostjo' omogoča, da se sami odločimo, kako nas bodo videli drugi.

2.2.2 Spletno družbeno omrežje Facebook

Facebook je najbolj priljubljeno spletno družbeno omrežje na svetu, z več kot 650 milijoni uporabnikov (eBizMBA 2011). Ustanovljeno je bilo leta 2004 kot družbeno orodje, ki pomaga ljudem, da lahko učinkoviteje komunicirajo s prijatelji, družino in sodelavci (Facebook 2011). »Facebook posamezniku olajša iskanje informacij in podpore pri njegovem omrežju, obenem pa lahko on to omogoča članom svojega omrežja« (Ellison in drugi 2011, 139).

2.2.2.1 Profil

Ko govorimo o izbiranju prijateljev na Facebooku je morda najbolj pomemben oziroma uporaben arhitekturni element Facebooka profil uporabnika, kajti profil je prostor, kjer se nahajajo vse informacije, ki nam lahko povedo nekaj o uporabniku. Vrsta in količina teh informacij lahko vpliva na začetek prijateljstva.

Profili so enkratne strani, kamor se posamezniki vpišejo, da začnejo obstajati v digitalnem okolju (Sundén v boyd in Ellison 2007, boyd 2011). Profil lahko razumemo kot domačo spletno stran na primer podjetja, organizacije ali neke osebe, kjer so navedene različne informacije. »Uporabniki na spletnih družbenih omrežjih ustvarijo profil, kjer navedejo osebne informacije, interese in povezave z drugimi uporabniki omrežja, obenem izmenjujejo misli in aktivnosti s tistimi, ki so del njihovega omrežja« (boyd in Ellison v Hargittai in Hsieh 2011, 147). Na spletni strani Facebooka so zapisali, da profil prikazuje informacije o posamezniku, kot so njegovi interesi, izobrazba, služba in kontaktni podatki (Facebook 2011).

Profili predstavljajo posameznika in služijo kot prostor za interakcijo. Gre za zavedno in aktivno participacijo (boyd 2011).

Uporabnik lahko z nastavitvami profila odloča o videzu, postavitvi in vrsti informacij ter o dostopu do ogleda profila. Te nastavitve bodo vplivale na to, kako bodo profil videli naključni uporabniki (npr. 'Prijatelji Prijateljev') in kako tisti, za katere želimo, da ga vidijo. boydova pravi, da »uporabniki navadno omejijo svojo vidnost profila, kar pomeni, da je njihov profil delno javen. Tudi delno javni profili so še vedno dostopni širokemu občinstvu, ki ga sestavljajo prijatelji, znanci, vrstniki in drugi zanimivi stiki« (boyd 2011, 43). Dostop do informacij o osebni identiteti lahko podpira oblikovanje odnosov. Kajti profili lahko zmanjšajo ovire prve interakcije, hkrati pa predstavljajo prostor za predstavljanje skupnih interesov (Ellison in drugi 2011, 138).

Spletna družbena omrežja imajo veliko članov, in toliko kot imajo članov, toliko je različnih profilov. Nekateri profili so lahko prenatrpani z aplikacijami in t. i. posti. Takšna neurejenost prikaza interesov lahko namiguje na nemarnost lastnika profila. Spet drugi profili pa so skrbno organizirani, z malim številom aplikacij, izmed katerih so nekatere prikazane, druge skrite. So tudi takšni profili, ki vsebujejo zelo malo informacij, kar bi lahko razumeli kot pomanjkanje interesov, znanja ali komunikacijsko neodločnost (Papacharissi 2009, 213). Vse to so informacije o lastniku profila, ki pa jih ne znajo razbrati vsi uporabniki.

2.2.2.2 Zid (wall)

Zid je del profila in prostor, kjer so navedene vse uporabnikove aktivnosti, ki so odraz njegovih interesov. Le-ti lahko uporabniku pomagajo pri odločitvi o sklenitvi prijateljstva z lastnikom profila. Hkrati je to tudi prostor, ki drugim uporabnikom omogoča komentarje. »Facebook, družbena omrežna stran, svojim uporabnikom dovoljuje podajanje komentarjev na zidove njihovih Prijateljev, kar pomeni, da le-ti soustvarjajo domače strani svojih prijateljev« (Levy v Walther in drugi 2011, 26). Podajanje oziroma objavljanje komentarjev na uporabnikovem profilu je morda najbolj priljubljen način komuniciranja na spletnih družbenih omrežjih. Ti komentarji oziroma posti pogosto izražajo medosebno naklonjenost, komentarji nekega skupnega dogodka v preteklosti ali prihodnosti. Te komentarje lahko (če nastavitve to dovoljujejo) berejo tudi Prijatelji Prijateljev, zato lahko te komentarje označimo

kot javna sporočila (Walther in drugi 2011, 33). »Komentarji so vidni vsem, ki imajo dovoljenje za ogledovanje profila, uporabniki pa ga uporabljajo za interakcijo s prijatelji in skupinami« (boyd 2011, 45). Pogosto so ti komentarji zelo preprosti (pogosto so to vprašanja, kot so 'Kako si?', 'Kaj počneš?'), a so kljub temu pomembni. »Ritual preverjanja je oblika družbenega negovanja stikov. Z vsakdanjimi komentarji uporabniki javno priznavajo drug drugega, podobno, kot se ljudje pozdravimo na ulici. Komentarji niso samo preprosti dialogi med dvema posameznikoma, temveč gre za predstavo družbene povezave pred širšim občinstvom« (prav tam).

Posledica vsega tega je, kot pravi boydova, da uporabniki nimajo popolnega nadzora nad svojo samopredstavitvijo (boyd 2011, 43). Kljub temu pa neka mera nadzora le obstaja, kajti uporabniki lahko izberejo, kdo jih lahko vidi in kdo ne ter kdo je lahko njihov prijatelj in kdo ni.

2.2.2.3 Definicija prijateljstva na Facebooku

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika ob geslu prijatelj najdemo razlago, da je prijatelj, »kdor je s kom v iskrenem, zaupnem odnosu, temelječem na sorodnosti mišljenja, čustvovanja« (Slovar slovenskega knjižnega jezika 1995). Pojem prijatelj pa ima v svetu spletnih družbenih omrežij malo drugačen in predvsem razširjen pomen. S slednjim se strinjajo tudi Ledbetter in drugi, ko pravijo, da medtem ko se pojem 'prijatelj' znotraj akademskega diskurza nanaša zgolj na nedružinske platonske vezi, pa družbena omrežja s tem pojmom označujejo kakršno koli odnosno povezavo na omrežju (Ledbetter in drugi 2011, Lewis in West 2009). V okolju spletnih družbenih omrežij je pojem 'prijatelj' lahko tudi zavajajoč, saj povezave ne pomenijo nujno prijateljstva, ki ga poznamo v resničnem življenju (boyd in Ellison 2007). »Jasno je, da je definicija pojma 'prijatelj' na Facebooku bolj raztegnjena kot ozka, saj ima posameznik povprečno 250–275 Prijateljev, s katerimi se povezuje« (Vanden in drugi v Walther in drugi 2011, 29). V resničnem življenju ima posameznik, če ima srečo, le nekaj pravih dobrih prijateljev. Število prijateljev na Facebooku »krepko presega 10–20 tesnih prijateljstev, ki jih imajo ljudje v tradicionalnih odnosih« (Parks v Walther in drugi 2011, 29). Zato bom prijatelj v pomenu 'prijatelj na spletnem družbenem omrežju' zapisovala z veliko začetnico (Prijatelj), kot sta storila tudi boydova in Ellisonova (2007).

Glede na različno pojmovanje se pojavi vprašanje: Kdo oziroma kaj sploh je 'Prijatelj' na spletnih družbenih omrežjih? S tem vprašanjem se ukvarja tudi Brian Boyd, ki se sprašuje: »Kaj pomeni biti na seznamu Prijateljev v primerjavi s tem, kar pomeni biti prijatelj? In, ali bo odraščajoča generacija poznala razliko?« (Boyd v Ellison in drugi 2011, 131). danah boyd pravi, da »javna artikulacija Prijateljev na spletnih družbenih omrežjih ni zgolj družbeno dejanje. Ti Prijatelji so redko tisti najdražji in najbližji. Seznam Prijateljev je tako političen kot družben« (boyd 2011, 44). Donath (Donath v Ellison in drugi 2011, 131) pa ugotavlja, da pomanjkanje jasne definicije Prijatelja na spletnih družbenih omrežjih ni nujno slabo, saj pogosto prav ta nejasnost zmanjšuje socialno nelagodje.

2.2.2.4 Dejavniki (ne)izbire prijateljev na Facebooku

Prijateljstva se običajno razvijejo v tradicionalni 'face-to-face' interakciji. Spletna družbena omrežja pa so postala nov prostor druženja s povsem novim načinom spoznavanja prijateljev. (Ne)izbiranje Prijateljev na Facebooku je zaradi narave spleta in arhitekture Facebooka specifično, saj drugih uporabnikov, ki še niso na našem seznamu Prijateljev, v večini ne poznamo, predvsem pa jih ne vidimo v živo, kot jih lahko v tradicionalni interakciji.

Tako kot ima vsak posameznik svoj kriterij pri (ne)izbiranju prijateljev zunaj spleta, ima tudi vsak svoj kriterij pri (ne)izbiranju Prijateljev na Facebooku. Slednji svojim uporabnikom omogoča, da ohranjajo že obstoječe odnose ali pa na omrežju vzpostavijo nove – izbira uporabnik. S tem se ukvarjajo številni raziskovalci. Mayer in Puller sta ugotovila, da ima zgolj en odstotek njunega raziskovalnega vzorca odnose, ki obstajajo zgolj na spletu (Mayer in Puller v Ellison in drugi 2011, 132). V raziskavi, ki so jo opravili Subrahmanyam in drugi, je takšnih malo več, 27 odstotkov (Subrahmanyam in drugi v Ellison v drugi 2011, 132). Odstotki se od raziskave do raziskave razlikujejo, a kot kaže, večina udeležencev teh raziskav spletna družbena omrežja uporablja za ohranjanje stikov s tistimi, s katerimi so v rednih stikih tudi zunaj spleta. »Za nekatere uporabnike je pomembno vedenje, da so Prijatelji del istega družbenega konteksta, za druge pa je mešanje različnih kontekstov sprejemljivo in zaželeno. Od uporabnikovega razmišljanja in dojemanja družbenega konteksta je odvisno, koga bo ali ne bo vključil kot Prijatelja« (boyd 2011, 44).

Facebook uporabnikom omogoča, da širijo krog Prijateljev na dva načina – lahko sprejemajo oziroma zavračajo prošnje za Prijateljstvo, lahko pa prošnje pošiljajo sami. Pošiljanje prošenj za Prijateljstvo nakazuje na to, da oseba, ki ji pošljemo prošnjo, ustreza našemu kriteriju Prijatelja, zato se bom v nalogi osredotočila na sprejemanje prošenj.

Pri izbiranju Prijateljev uporabniki pogostokrat bolj upoštevajo, kakšne so implikacije izločitve oziroma zavrnitve osebe kot Prijatelja kot pa prednosti, ki jih prinaša sprejetje. Medtem ko nekateri uporabniki dosledno krčijo seznam svojih Prijateljev in drugi čredno med Prijatelje dodajo vsakogar, večina uporabnikov vključuje vse, ki jih obravnavajo kot del njihovega družabnega sveta (boyd 2011, 44).

V prejšnjem poglavju sem predstavila dejavnike (ne)izbire, ki se nanašajo na (ne)izbiranje prijateljev zunaj spleta. Poraja se vprašanje, kako relevantni so ti dejavniki na spletnem družbenem omrežju Facebook. Edini vir informacij o osebi, ki je poslala prošnjo za Prijateljstvo, je, kot sem že omenila, profil. Dejavnik *neupoštevanje* predpostavlja, da imamo na voljo informacije o rasni pripadnosti in starosti osebe, izobrazbi in stilu oblačenja. Iz Facebookovega profila lahko te informacije razberemo, zato bi lahko rekli, da je pri izbiri Prijateljev na Facebooku dejavnik *neupoštevanje* bolj izrazit od dejavnika *nenaklonjenosti*, ki predpostavlja, da moramo poznati posameznikove osebne lastnosti. Osebnostnih lastnosti iz uporabnikovega profila namreč ne moremo razbrati.

Profil omogoča tudi ogled fotografij uporabnika in seznama interesov, kar pomeni, da lahko na podlagi fotografij, interesov in osebnih podatkov presodimo, ali se nam zdi oseba fizično privlačna, ali imamo kakšne skupne interese, ali smo enako stari in ali prihajamo iz istega kraja. Zato bi lahko rekli, da sta pri izbiri Prijateljev na Facebooku *fizična privlačnost* in *podobnost* bolj izrazita dejavnika. Samo po ogledu profila namreč ne moremo vedeti, ali ima oseba razvite socialne veščine, ali se dobro odziva na nas in ali je sramežljiva. Za to je potrebna neposredna, 'face-to-face', interakcija. Zato lahko predpostavljamo, da so *socialne veščine*, *odzivnost* in *sramežljivost* pri izbiranju prijateljev na Facebooku manj izraziti.

Odsotnost neposredne interakcije na Facebooku vpliva tudi na sramežljivost posameznika. Splet je okolje, kjer lahko uporabniki nekatere lastnosti prikrijejo, med njimi tudi sramežljivost, kajti za spletno komunikacijo neposredna interakcija v živo ni potrebna. Ljudje,

ki so v tradicionalni, 'face-to-face', interakciji bolj sramežljivi oziroma jim primanjkuje družabnosti, se na spletu počutijo bolj sproščeno, zaradi česar lažje vzpostavljajo odnose (McKenna in drugi v Ledbetter in drugi 2011, Baker in Oswald 2010), zmanjšajo pa se tudi težave, ki nastopajo zaradi pomanjkanja družabnosti (Baker in Oswald 2010). Z družabnostjo kot dejavnikom razvoja Prijateljstva na spletu se je ukvarjala tudi Sonja Utz. Udejstvovanje na spletu, tudi uporaba spletnih družbenih omrežij, lahko poveča družabnost, (pomanjkanje družabnosti posameznika zunaj spleta omejuje), lahko pa to pomanjkanje še poglobi, pravi Utzova (2000). Posamezniki, ki imajo težave pri vzpostavljanju prijateljskih vezi zunaj spleta, se namreč lahko z enakimi težavami srečajo tudi na spletu. »Sramežljivost ali družabnost sta dejavnika, ki lahko napovesta razvoj prijateljstva, kar ima enak vpliv tako pri 'računalniško posredovanih oblikah komunikacije' kot pri 'face-to-face' oblikah komunikacije« (2000, 4). Anonimnost 'računalniško posredovanih oblik komunikacije' pa lahko, kot še poudarja Utzova, posameznikom pomaga pri premagovanju sramežljivosti in lahko služi kot spodbuda k pristopanju do ljudi. A kljub temu ostaja dejstvo, da profil uporabnika ne razkriva njegove sramežljivosti oziroma nesramežljivosti, zato bi lahko trdili, da je ta dejavnik pri izbiranju Prijateljev na Facebooku manj izrazit.

S pojavom spleta in spletnih oblik komunikacije, vključno s pojavom spletnega družbenega omrežja Facebook, so se pojavile številne polemike, ali spletno komuniciranje izboljšuje ali slabša socialne veščine uporabnikov. Valkenburg meni, da »spletno komuniciranje omogoča pridobivanje socialnih veščin« (Valkenburg in Peter v Ledbetter in drugi 2011, 31). McKenna in Caplen poudarjata, da je dajanje prednosti spletnemu komuniciranju povezano s pomanjkanjem socialnih veščin (McKenna in Caplen v Ledbetter in drugi 2011, 31). Caplen dodaja, da splet pomeni manjše družbeno tveganje kot tradicionalne 'face-to-face' oblike komuniciranja. Ker interakcija na Facebooku ne poteka neposredno v živo, so lahko resnične socialne veščine uporabnikov prikrite oziroma nevidne. Zato lahko predpostavljamo, da je ta dejavnik pri izbiranju Prijateljev na Facebooku manj izrazit.

3 Komparativna analiza

Za analizo sem opravila poglobljeni intervju z dvema različnima uporabnikoma Facebooka. Meri je stara 30 let, ima službo in Facebook uporablja tri leta in pol. Intervju z Meri sem opravila 25. julija 2011 na njenem domu. V času intervjuja je imela 40 Facebook Prijateljev. Kot opombo velja omeniti, da je njen sedanji profil že njen drugi. Prvega je ukinila, ker je, kot pravi, ugotovila, da tam preživlja preveč časa in da ima raje manjše število Prijateljev: *»Kvaliteta je bistveno pred kvantiteto, zato imam gor raje deset ljudi, ki so mi res top, kakor, ne vem, 300 nekih ljudi, s katerimi nimam absolutno nič skupnega razen tega, da smo včasih v istem razredu, ne vem, geografijo poslušali.«* Zato poskuša imeti na Facebooku samo tiste ljudi, s katerimi se družijo tudi v zasebnem življenju. Gregor je 24-letni študent, ki poučuje tenis. Facebook uporablja približno štiri leta in je imel v času intervjuja, ki sem ga z njim opravila 20. julija 2011 pri njem doma, 1337 Facebook Prijateljev. Povprečen Facebookov uporabnik ima 250–275 Prijateljev (Vanden in drugi v Walther in drugi 2011, 29). Meri zato spada pod povprečje in Grega nad povprečje.

3.1 Primerjava razumevanja prijateljstva zunaj spleta in na Facebooku

Vprašanja o prijateljstvu sem razdelila na dva sklopa – prijateljstvo zunaj spleta in Prijateljstvo na Facebooku, kajti zanima me, ali obstaja kakšna razlika v pojmovanju pojma zunaj spleta in na Facebooku. Meri in Gregor sta se strinjala, da so prijateljstva tako zunaj spleta kot na Facebooku različna. Gregor pravi, da prijatelj (zunaj spleta) ne more biti vsak: *»Prijatelj je nekdo, ki mu zaupaš. V bistvu ga jemlješ že kot družinskega člana, ker pač preživiš z njim veliko časa, vedno se lahko zanesesh na njega, poznaš ga že tako dobro, da veš kaj lahko pričakuješ.«* Meri v svoj krog prijateljev (zunaj spleta) ne spusti vsakogar: *»Zelo malo ljudi je lahko mojih prijateljev.«* Kot pravi, mora začititi dobro energijo, se v družbi osebe dobro počutiti, oseba ji mora biti simpatična.

Za Meri je Prijateljstvo na Facebooku podobno kot prijateljstvo zunaj spleta, saj seznam Prijateljev pretežno sestavljajo tisti, ki so njeni prijatelji tudi v resničnem življenju: *»Na Facebooku imam med ljudmi, ki jih imam dodane kot prijatelje, nekaj oseb, ki so zunaj spleta*

med boljšimi prijatelji ... Potem imam gor v glavnem tudi ljudi, s katerimi sem povezana prek dela, ampak sem tudi z njimi v nekem rednem, bom rekla na pol prijateljskem kontaktu, v nekem sproščenem odnosu, ki ni več toliko formalen.» Gregor pa meni, da če je nekdo tvoj Prijatelj na Facebooku, to še ne pomeni, da je tvoj prijatelj tudi v resnici: »Prijatelj na Facebooku ne pomeni, da je prijatelj. Na Facebooku je tudi kakšna oseba, ki je ne poznam in bi jo mogoče rad spoznal /.../ ogromno je takih, ki sploh niso prijatelji. Dvakrat si ga videl, spoznal, in ga še v pojem znanec ne bi uvrstil.«

Meri in Gregor imata različne kategorizacije prijateljev tako zunaj spleta kot tudi na spletu. Gregor zunaj spleta prijatelje deli na ožje prijatelje in znance: »So ožji prijatelji, to so ljudje, ki jim zaupaš že dlje časa. Potem so pa še prijatelji v širšem smislu, ki jih smatraš oziroma je zanje boljši pojem znanci.« Na Facebooku pa ima kar šest kategorij Prijateljev:

Najprej so tisti najboljši štirje. Veliko je dobrih Prijateljev, a z njimi nimam pogostih stikov, samo recimo po Facebooku. Je pa to še vedno človek, ki bi mu zaupal vse. Potem so malo slabši Prijatelji, na katere se ne zanašam preveč, ker ne vem, ali mi bodo pomagali ali ne, ampak jih še vedno smatram za prijatelje in jih rad vidim. Potem so pa še Prijatelji, ki jih srečuješ zunaj, pa so v bistvu boljši znanci, s katerimi grem sem pa tja, enkrat na leto, na kakšno pijačo. Pri njih nekega zaupanja ni, ker ga niti ne rabiš niti nočeš. Potem so pa tukaj še tisti znanci, ki si jih nekje nekoč spoznal in jih najbrž nikoli ne boš več videl. In tisti 'kvazi Prijatelji', ki jih ne poznam. So pač samo Prijatelji na Facebooku.

Meri ima zunaj spleta prijatelje in znance. Priznala je še, da reče 'frend' (prijatelj) tudi nekaterim znancem kljub temu, da ne spadajo v to kategorijo: »Tudi kakšnim ljudem rečem 'frend' ali pa 'frendica', ampak to niso najboljši prijatelji, tisti zelo dobri prijatelji, ampak bolj znanci.« Na Facebooku pa ima v grobem tri kategorije:

... med temi ljudmi so trije ali štirje, ki že sodijo v moj zelo zelo ozek krog prijateljev, potem so gor kakšni ljudje, ki jih smatram za prijatelje, pa vseeno nismo v tako rednih stikih; ali zaradi pomanjkanja časa, pa se mi še zmeraj zdijo kot ljudje, ki jih lahko štejem

v krog dobrih prijateljev. So pa tudi ljudje, s katerimi sem povezana čisto prek službenih aktivnostih, pa se mi zdijo čisto fajn ljudje, pa mi je zato fino jih imet tam nekje blizu.

Gregor in Meri imata tudi različno število prijateljev zunaj spleta in na Facebooku. Gregor ima zunaj spleta pet (pravih) prijateljev, na Facebooku pa kar 1337. Meri pa v zunaj spleta obkrožajo trije (pravi) prijatelji, medtem ko jih ima na Facebooku 40.

3.2 Primerjava dejavnikov (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku

Za primerjavo dejavnikov (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku sem intervjuvanca, Meri in Gregorja, najprej povprašala o izrazitosti dejavnikov (ne)izbiranja zunaj spleta in nato še o izrazitosti dejavnikov (ne)izbiranja na Facebooku.

Med Gregorjem in Meri se pojavita dve bistveni razliki pri izbiri prijateljev. Meri tako na Facebooku kot zunaj spleta prijatelje izbira previdno: *»Previdno. Res mora biti najprej vse na energiji. Se pravi, človek mi mora biti tok simpatičen in tok nekaj posebnega, da se odločim, da ga hočem spustiti v svoj ožji krog, in niso vsi takšni.«* Po drugi strani pa je za Gregorja izbiranje prijateljev čisto spontano: *»Večinoma je to v družbi in se zgodi spontano.«*

Druga razlika pa je v sprejemanju prošenj za prijateljstvo s strani oseb, ki jih ne poznata. Iz analize sem ugotovila, da je poznavanje oseb pri izbiri Prijateljev na Facebooku zelo pomemben dejavnik. Zato sem, na podlagi odgovorov, naredila dve tabeli. Tabela 3.1 prikazuje, kako so pri Meri in Gregorju posamezni dejavniki izraziti zunaj spleta in na Facebooku, če osebo, ki je poslala prošnjo, poznata. Tabela 3.2 pa prikazuje, kako so pri Meri in Gregorju posamezni dejavniki izraziti zunaj spleta in na Facebooku, če osebe, ki je poslala prošnjo, ne poznata. Tabela 3.2. je relevantna zgolj za Gregorja, kajti Meri je povedala, da prošnje od tistih ljudi, ki jih ne pozna, nikoli ne sprejme, medtem ko Gregor tovrstne prošnje včasih tudi sprejme.

Tabela 3.1: Dejavniki (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku, če je oseba poznana.

	ZUNAJ SPLETA		FACEBOOK	
	MERI	GREGOR	MERI	GREGOR
<i>Nenaklonjenost</i>	manj izrazit	bolj izrazit	manj izrazit	manj izrazit
<i>Neupoštevanje</i>	manj izrazit	manj/bolj izrazit	manj izrazit	manj izrazit
<i>Fizična privlačnost</i>	manj izrazit	bolj izrazit	manj izrazit	bolj izrazit
<i>Socialne veščine</i>	bolj izrazit	bolj izrazit	bolj izrazit	manj izrazit
<i>Odzivnost</i>	bolj izrazit	bolj izrazit	bolj izrazit	manj/bolj izrazit
<i>Podobnost</i>	manj izrazit	bolj izrazit	manj izrazit	bolj izrazit
<i>Sramežljivost</i>	manj izrazit	manj izrazit	manj izrazit	manj izrazit

Tabela 3.2: Dejavniki (ne)izbire prijateljev zunaj spleta in na Facebooku, če oseba ni poznana.

	ZUNAJ SPLETA	FACEBOOK
	GREGOR	GREGOR
<i>Nenaklonjenost</i>	bolj izrazit	manj izrazit
<i>Neupoštevanje</i>	bolj izrazit	manj izrazit
<i>Fizična privlačnost</i>	bolj izrazit	bolj izrazit
<i>Socialne veščine</i>	bolj izrazit	manj izrazit
<i>Odzivnost</i>	bolj izrazit	manj izrazit
<i>Podobnost</i>	bolj izrazit	bolj izrazit
<i>Sramežljivost</i>	manj izrazit	manj izrazit

3.2.1 Enaka izrazitost dejavnikov zunaj spleta in na Facebooku

3.2.1.1 Meri

Analiza odgovorov je pokazala, da je pri Meri izrazitost dejavnikov zunaj spleta enaka izrazitosti na Facebooku. Tako zunaj spleta kot na Facebooku je pri Meri dejavnik *nenaklonjenost* manj izrazit, saj daje večji pomen energiji kot pa na osebnostnim lastnostim: *»Največkrat je to slab občutek, pač intuicija, da se ob tej osebi ne počutim dovolj sproščeno, pa da iz nekega razloga čutim, da ji ne morem zaupati.«* Enako je na Facebooku:

Če pač ni bilo ta prave energije s strani te osebe ali neke privlačnosti, da bi se mi ta oseba iz nekega razloga zdela toliko zanimiva, da bi hotela z njo vzpostaviti komunikacijo ali pa po možnosti samo po Facebooku, pa potem to nadaljevati ob nekih kavicah v živo, tega ne bom naredila in sploh ne sprašujem o nekih osebnostnih lastnostih, ker niti nimam interesa, da ga spoznam.

Rasna pripadnost, starost, izobrazba in stil oblačenja so pri izbiranju prijateljev za Meri nepomembni. Kajti Meri na primer privlači drugačnost: *»To sploh ni pomembno. Bolj ko je drugačen, bolj mi je všeč.«* Zato je dejavnik *neupoštevanje* zanjo manj izrazit dejavnik tako zunaj spleta kot tudi na Facebooku.

Dejavnik *fizična privlačnost* je v obeh okoljih manj izrazit. Zunaj spleta je fizična privlačnost zanjo stvar podzavesti: *»Če dobro pomislim, lahko rečem, da imam okrog sebe same estetsko privlačne ljudi, tako da je verjetno nekaj tudi na tem, ampak verjetno je to čisto podzavestno.«* O fizični privlačnosti, o kateri lahko na Facebooku presodimo na podlagi fotografij, pa pravi: *»Ni toliko pomembno, ker sem dostikrat ugotovila, prvič, da nekateri ljudje namenoma na Facebook na profilnih slikah objavljajo svoje lepše slike, pač z nekim razlogom.«*

Manj izrazit tako zunaj spleta kot na Facebooku je tudi dejavnik *podobnost*. Podobnosti si zunaj spleta ne želi: *»Do neke mere je podobnost pomembna, tako kot je v vsakem odnosu, ampak ne bi rada videla, da bi mi bili vsi identični v načinu razmišljanja, v načinu oblačenja,*

v, ne vem, nekih stvarih, ki jih počnejo v življenju, ker je to dolgčas.« Medtem, ko ji na Facebooku podobnost sploh ni pomembna.

Bolj izrazit dejavnik pri izbiranju prijateljev tako na Facebooku kot zunaj spleta je pri Meri dejavnik *socialne veščine*. Zunaj spleta je zanjo zelo pomembno, da se z ljudmi ujema: »Ja, je, ker če se že v nekih osnovnih stvarih že pri komunikaciji ne ujamem, se pravi jaz nekaj povem in potem ta oseba skoči in me začne obsojati – pač lej sori, sprejmi to, kar ti govorim, sploh če ne mislim nič slabega.« Izrazitost tega dejavnika na Facebooku je veliko odvisna od tega, kako dobro pozna osebo: »Je kar, ker večino ljudi, ki jih imam gor dodane kot prijatelje, tudi osebno že dosti dobro poznam in vem, kakšen je njihov način komunikacije ...«

Tudi v primeru dejavnika *odzivnost* se je pokazalo, da je dejavnik za Meri bolj izrazit tako zunaj spleta kot tudi na Facebooku. Zunaj spleta ujemanje povezuje tudi z odzivnostjo: »Kot sem rekla, je to, da se ujameva, zelo pomembno.« Na Facebooku pa za Prijatelje skrbno izbere takšne ljudi, ki se dobro odzivajo nanjo: »Je, ker ne želim imeti gor nekih ljudi, za katere vem, da so zdravarji ali da imajo v glavnem samo negativen način komunikacije, pa da mi potem na zidu svinjajo in da morajo potem to ostali gledati, to mi ni 'kul'.«

Za Meri je v obeh okoljih manj izrazit tudi dejavnik *sramežljivost*. Zunaj spleta ji to sploh ni pomemben dejavnik, ker kontekst druženja prilagodi posamezniku: »Ne, mislim, da to ni problem. V svojem krogu prijateljev imaš vedno različne ljudi in moraš vedeti, da ne moreš z vsakim početi enako.« Na Facebooku je situacija podobna:

Sploh ne, zaradi tega, ker je nekdo mogoče lahko sramežljiv v osebni komunikaciji, pa ob nekem prvem stiku, pač, je malo bolj zadržan, pa mogoče vseeno zbere toliko poguma, da ti pošlje prošnjo za prijateljstvo ... Ampak saj pravim, če sem jaz pri prvem osebnem stiku s to osebo začutila neko pozitivno energijo ali pa da se mi je oseba kljub temu, da je malo bolj zadržana, zdela dovolj zanimiva za nadaljnjo komunikacijo, ne bom odbila prošnje za Prijateljstvo.

3.2.1.2 Gregor

Pri Gregorju pa se izrazitost ohrani zgolj pri dejavnikih *fizična privlačnost*, *podobnost* in *sramežljivost*. Dejavnik *fizična privlačnost* je pri njemu bolj izrazit v obeh okoljih. O pomembnosti fizične privlačnosti zunaj spleta pravi: »Zelo, to je mogoče najpomembnejše.« Enako velja tudi za Facebook: »Zelo pomembno.«

Bolj izrazit je tudi dejavnik *podobnost*. Zunaj spleta imata podobnost v kraju bivanja in v interesih velik pomen: »Če živiva v istem kraju, je sigurno zelo zanimiva zadeva, ker če si iz istega kraja, imaš najbrž veliko skupnih prijateljev in je potem lažje razviti prijateljstvo. Interesi so pa itak 'ful' pomembni. Če imava skupne interese, lahko veliko več stvari skupaj počneva.« Na Facebooku pa prevladuje podobnost v interesih: »Ja, je zelo pomembno. Z večino prijateljev na Facebooku imam skupen interes, na primer tenis.«

Pri Gregorju je izrazitost dejavnika *sramežljivost* zunaj spleta odvisna od fizične privlačnosti osebe: »To je pa zelo odvisno od videza, vsaj pri meni. Če je oseba sramežljiva in luštna, je to še dodaten razlog oziroma dodaten motiv za spoznavanje ...« Na Facebooku pa sramežljivost težko prepozna: »Kako pa naj prek Facebooka vem, če je oseba sramežljiva? Ne moreš vedeti, razen s pomočjo izgleda, pa še to ne moreš vedeti.«

3.2.2 Različna izrazitost dejavnikov zunaj spleta in na Facebooku

Iz analize Gregorjevih odgovorov lahko ugotovimo, da imajo zunaj spleta dejavniki *nenaklonjenost*, *neupoštevanje*, *socialne veščine* in *odzivnost* različno izrazitosti kot na Facebooku.

Pri Gregorju je dejavnik *nenaklonjenost* na Facebooku manj izrazit, saj so zanj bolj odločilni morebitni pretekli spori in zamere, in ne osebne lastnosti: »So osebe, ki z njimi nimam kaj delati na Facebooku, ker se ne družimo, niti se ne mislim družiti z njimi na Facebooku in potem pač ne sprejemem, zaradi kakršnih koli sporov ali zamer. Z njimi imam negativne izkušnje in jih potem pač ne sprejemem.« Zunaj spleta pa je dejavnik bolj izrazit: »Zelo velikokrat me odvrne, sploh pri tujcih, videz, potem obnašanje, če se karakterno ne ujameva, potem pa sploh odpade.«

Pri Gregorju so elementi rase, izobrazbe in stila oblačenja, ki opredeljujejo dejavnik *neupoštevanje*, zunaj spleta manj izraziti, bolj izraziti je le element starosti:

Rasa sploh ni pomembna, starost je pomembna – odvisno, v katero skupino spada. Če je s tenisa, starost niti slučajno ni pomembna, ker imam tudi prijatelje, ki so tudi mlajši in se vidimo po turnirjih, ko igrajo proti mojim igralcem. Če je to oseba, ki je prijatelj oziroma prijateljica od kogarkoli, s katerim sem jaz v sorodu, tudi ni pomembna. Drugače pa je starost, kar se tiče prijateljstva, pomembna, ker starostne skupine imamo podobne interese, in to je zmeraj lažje. Stil oblačenja pa sploh ni pomemben, ker sem navajen na vse stile oblačenja še iz Londona, ko sem tam živel. To nič ne pove o značaju človeka.

Na Facebooku pa je pri Gregorju *neupoštevanje* manj izraziti dejavnik: »Pri tistih, ki jih nekako poznam, ne gledam na to. Pri osebah, ki pa jih sploh ne poznam, pa teh stvari ne morem vedeti.«

Dejavnik *socialne veščine* je zunaj spleta je pri Gregorju bolj izraziti: »Če ima nekdo dobro telesno govorico, to pomeni, da je tudi moja govorica dobra. To je zagotovo zelo pozitiven znak, ker to pomeni, da se takoj 'pokonektava'...« Dejavnik pa je na Facebooku manj izraziti: »Saj tega pri večini ne moraš vedeti, če jih ne poznaš.«

Pri Gregorju tudi izrazitost dejavnika *odzivnost* v obeh okoljih ni enaka. Zunaj spleta je dejavnik bolj izraziti: »Ja, je kar pomembno. Če se nekdo dobro odzove name, potem se tudi jaz nazaj.« Na Facebooku pa je vse odvisno od tega ali osebo, ki je poslala prošnjo za prijateljstvo, pozna ali ne. Če je ne pozna, je dejavnik manj izraziti: »Ja, če ga ne poznam, ne vem, kako se bo odzval name.« Če pa osebo pozna, je dejavnik *odzivnost* bolj izraziti: »Če pa ga poznam, potem pa to definitivno pomaga.«

4 Sklep

Prijateljstvo je izjemno subjektiven pojem, ki je odvisen od različnih dejavnikov – naše osebnosti, izkušenj, motivov in potreb. Odvisno pa je tudi od okolja, kjer prijateljevanje poteka, kajti le-to določa specifično obliko pojmovanja. Zaradi različnih oblik pojmovanja prijateljstva pa tudi različno izbiramo nove prijatelje. Za začetek oziroma za izbiro prijatelja je pomembna prva interakcija z osebo. Medtem ko prva tradicionalna, 'face-to-face' interakcija temelji na neposredni bližini ljudi, iz katere lahko dobijo veliko informacij o sogovorniku, pa prva interakcija na spletu, natančneje na spletnem družbenem omrežju Facebook, velikokrat ponuja omejeno število pa tudi vrsto informacij. V trenutku interakcije v živo so nam na voljo skoraj vse informacije o osebi – kakšne so njegove osebnostne lastnosti, rasna pripadnost, stil oblačenja, videz, socialne veščine, vidimo lahko, kako se oseba odziva na nas, ali je sramežljiva in ali nam je kakor koli podobna. Tako si že v prvem stiku o osebi oblikujemo neko mnenje, ki vpliva na našo odločitev, ali bomo s to osebo postali prijatelji ali ne. Edini vir informacij o osebi, ki je poslala prošnjo za Prijateljstvo na Facebooku, pa je profil. Uporabniki lahko na profilih objavijo raznovrstne osebne informacije, ponavadi so to podatki o starosti, izobrazbi, kraju bivanja, razmerjih, različnih interesih (npr. priljubljene televizijske oddaje in glasbene skupine, filmi), hobijih, ipd. Tem informacijam nato dodajo še osebne fotografije in video vsebine. Kljub vsem informacijam pa Facebookov profil ne ponuja toliko neposrednih informacij, kot jih omogoča neposredna, 'face-to-face' interakcija. Iz profila zato ne moremo vedeti, kakšne so posameznikove socialne veščine, ali je sramežljiv in ali se na nas dobro odziva (telesna govorica, drža, ipd.).

Prva hipoteza pravi, da so dejavniki *fizična privlačnost*, *podobnost* in *neupoštevanje* pri izbiranju Prijateljev na Facebooku bolj izraziti. Meri in Gregor imata o tem različno mnenje. Pri Meri se je izkazalo, da so omenjeni dejavniki manj izraziti, kar lahko pripišemo temu, da ima za začetek Prijateljstva na Facebooku prvi pogoj, da to osebo enkrat v živo spozna. Takrat si na podlagi občutka in energije, ki jo začuti ob osebi, izoblikuje mnenje, ki vpliva na sprejetje prošnje za Prijateljstvo. Zato se ji videz, podobnost in razne demografske značilnosti ne zdijo pomembne. Zato lahko v Merijinem primeru hipotezo v celoti ovržemo. V Gregorjem primeru pa lahko hipotezo delno potrdimo, saj sta zanj bolj izrazita dejavnika *fizična*

privlačnost in *podobnost*, medtem ko je *neupoštevanje* relativno manj izrazito. Takšen rezultat lahko pripišemo dejstvu, da sta pri izbiri prijateljev tako zunaj spleta kot tudi na Facebooku od vseh dejavnikov najpomembnejša prav *fizična privlačnost* in *podobnost*.

Tudi pri dejavnikih *nenaklonjenost*, *socialne veščine*, *odzivnost* in *sramežljivost*, o katerih govori druga hipoteza, se intervjuvanca razlikujeta. Pri Meri lahko hipotezo delno potrdimo, saj se je izkazalo, da sta dejavnika *nenaklonjenost* in *sramežljivost* za izbiranje Prijateljev na Facebooku manj izrazita. Razloge za to lahko najdemo v ugotovitvi, da zanjo osebne lastnosti niso tako pomembne kot energija, ki jo začuti ob osebi. Dobra energija je tudi razlog, da jo sramežljivost pri ljudeh ne odvrne. Dejavnika *odzivnost* in *socialne veščine* pa sta na Facebooku zanjo bolj izrazita. Vse je zopet povezano z energijo in občutki, kajti ko občuti dobro energijo, to pomeni, da čuti tudi dobro odzivnost osebe ter da ima oseba razvite takšne socialne veščine, ki ji tako ali drugače ustrezajo oziroma se ujemajo z njenimi. Pri Gregorju pa je potrditev hipoteze odvisna od tega, ali mu je prošnjo za prijateljstvo poslala neznana ali poznana oseba. Če jo pošlje neznana oseba, je hipoteza v celoti potrjena, saj so manj izraziti vsi štirje dejavniki. Če prošnjo pošlje poznana oseba, pa je hipoteza le delno potrjena. Manj izraziti dejavniki so *nenaklonjenost*, *socialne veščine* in *sramežljivost*, dejavnik *odzivnost* pa je bolj izrazit. To lahko pripišemo predvsem temu, da je Gregor prepoznal, da Facebook profil ne ponuja vseh informacij o lastniku, ki bi jih potreboval za odločitev o sklenitvi Prijateljstva, med njimi so tudi informacije o osebnostnih lastnostih, socialnih veščinah in sramežljivosti.

Ko govorimo o različnem izbiranju prijateljev na Facebooku in zunaj spleta na splošno, moramo pogledati celotno sliko. Analiza je pokazala, da je način izbiranja Prijateljev na spletnem družbenem omrežju poseben prav zaradi njegove arhitekture in narave spletnega okolja. To potrjujejo tudi Gregorjeve ugotovitve. Omejitev Facebooka je opazila tudi Meri, ki dvomi v pristnost objavljenih fotografij.

Na izbiranje Prijateljev poleg arhitekture močno vpliva tudi posameznikovo razlikovanje pojma 'prijatelj'. Za Meri sta si pojma zunaj spleta in Facebooku zelo podobna, medtem ko Gregor pojma medseboj bolj ločuje, kar kaže tudi v večjem številu kategorij Prijateljev na Facebooku. Tako Meri kot Gregor se strinjata, da prijatelj v resničnem življenju ne more postati vsak. Razlika med njima pa je, da Meri to razmišljanje prenaša tudi v okolje spletnega

družbenega omrežja Facebook, medtem ko Gregor ne. Močan vpliv na izbiranje ima tudi lasten kriterij pri izbiranju prijateljev. Le-ta namreč vpliva na prenos izrazitosti dejavnikov zunaj spleta na Facebook. Analiza je pokazala, da se tako pri Meri kot pri Gregorju izrazitosti dejavnikov *fizična privlačnost, podobnost* in *sramežljivost* zunaj spleta prenesejo tudi na Facebook. Razlago za to lahko iščemo v tem, da imata Meri in Gregor do teh dejavnikov zunaj spleta močno stališče, kar posledično vpliva tudi na enako izrazitost dejavnikov na Facebooku. Iz analize Merijinih odgovorov sem ugotovila, da je njen kriterij pri izbiranju prijateljev zunaj spleta in na Facebooku praktično enak, kar pomeni, da so v njenem primeru izrazitosti dejavnikov *nenaklonjenost, neupoštevanje, socialne veščine* in *odzivnost* enake tako zunaj spleta kot na Facebooku. Izrazitosti teh štirih dejavnikov zunaj spleta in na Facebooku pa so drugačne pri Gregorju. Razlogi za razlikovanje izrazitosti dejavnikov lahko iščemo v tem, da si Gregor v interakcijah zunaj spleta mnenje o ljudeh lažje oblikuje, lažje opazi njihovo vedenje in osebnostne lastnosti. Facebookov profil namreč omogoča omejeno količino in vrsto informacij o njegovem lastniku. Pomanjkanje informacij pa je lahko tudi posledica nepoznavanja oseb, ki prav tako vpliva na kriterij pri izbiranju Prijateljev na Facebooku. Na podlagi zgornjih ugotovitev lahko tretjo hipotezo le delno potrdimo.

Kljub številnim raziskavam, ki so opredelile različne dejavnike izbiranja prijateljev, nekaj ostaja nespremenjeno – vsak posameznik ima svoj način izbiranja prijateljev bodisi na spletu ali zunaj njega. Če upoštevamo, da se Merijin kriterij pri izbiranju Prijateljev na Facebooku ne razlikuje od tistega zunaj spleta; da se povsem zanaša na izkušnjo zunaj spleta; in da ima malo število Facebook Prijateljev, ki so skoraj identični tistim iz dejanskega življenja, lahko ugotovimo, da je Meri neobičajna uporabnica Facebooka. Gregor pa je, v nasprotju z Meri, bolj pričakovan uporabnik Facebooka, saj med Prijatelje sprejema tudi tujce in se pri izbiranju novih Facebook Prijateljev pretežno zanaša na informacije, ki jih ponuja Facebookov profil.

Moja naloga ima seveda tudi prostor za izboljšave. V nadaljnjem raziskovanju bi se lahko dotaknila tudi razlogov, zakaj so določeni dejavniki pomembnejši od drugih; kako na izbiro prijateljev vplivajo demografski kazalci; v intervju bi lahko vključila še več drugih uporabnikov; lahko pa bi raziskovala, kako različno število Prijateljev vpliva na izbiro novih.

V svojem raziskovanju sem ugotovila, da smo si ljudje tako različni, a vseeno tako podobni. Prijatelji so pomemben dejavnik sreče v našem življenju – z njimi delimo srečo in v njih iščemo podporo ob nesreči. Spletna družbena omrežja, kot je Facebook, so kljub temu, da ne

omogočajo neposredne 'face-to-face' interakcije, še kako pomembna, saj omogočajo dodaten način druženja in komunikacije med že obstoječimi prijatelji ter krepijo odnose med tistimi, ki v resničnem življenju niso pogosto v stikih.

5 Literatura

Acevado, Manuel. 2007. *Network Capital: an Expression on Social Capital in the Network Society*. Dostopno prek: <http://ci-journal.net/index.php/ciej/article/view/267/317> (5. julij 2011).

Baker Levi R. in Debra L. Oswald. 2010. Shyness and online social networking services. *Journal of Social and Personal Relationships* (27): 873–889.

boyd, danah. 2011. Social Networked Sites as Networked Publics. V *A Networked Self – Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, ur. Zizi Papacharissi, 39–58. New York: Routledge.

boyd, danah in Nicole B. Ellison. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication* 13 (1): article 11.

eBizMBA eBusiness knowledgebase. 2011. *Top 15 Most Popular Social Networking Websites June 2011*. Dostopno prek: <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites> (5. julij 2011).

Ellison, Nicole B., Charles Steinfield in Cliff Lampe. 2007. The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication* 12 (4): article 1.

Ellison, Nicole B., Cliff Lampe, Charles Steinfield in Jessica Vitak. 2011. With a Little Help from My Friends: How Social Network Sites Affect Social Capital Processes. V *A Networked Self – Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, ur. Zizi Papacharissi, 124–145. New York: Routledge.

Facebook. 2011. *Factsheet*. Dostopno prek: <http://www.facebook.com/press/info.php?factsheet> (13. Junij 2011).

Fehr, Beverly. 1996. *Friendship Processes*. Kalifornija: SAGE Publications, Inc.

Foster, Gigi. 2005. Making friends: A nonexperimental analysis of social pair formation. *Human Relations* (58): 1443–1465.

Hargittai, Eszter in Yu-Li Patrick Hsieh. 2011. From Dabblers to Omnivores: A Typology of Social Network Site Usage. V *A Networked Self – Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, ur. Zizi Papacharissi, 146–168. New York: Routledge.

Hsu, Chien-leng in Han Woo Park. 2010. *Sociology of Hyperlink Networks of Web 1.0, Web 2.0, and Twitter: A Case Study of South Korea*. Dostopno prek: <http://ssc.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/early/2010/09/16/0894439310382517.full.pdf+html> (13. junij 2011).

Ledbetter Andrew M., Joseph P. Mazer, Jocelyn M. DeGroot, Kevin R. Meyer, Yuping Mao in Brian Swafford. 2011. Attitudes Toward Online Social Connection and Self-Disclosure as Predictors of Facebook Communication and Relational Closeness. *Communication Research* (38): 27–53.

Lewis, Jane in Anne West. 2009. 'Friending': London-based undergraduates' experience of Facebook. *New Media Society* (11): 1209–1229.

Ministrstvo za šolstvo in šport. 2010. *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji*. Dostopno prek: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/novice/Tiskovka/Mladina_2010_Koncno_porocilo.pdf (19. julij 2011).

Papacharissi, Zizi. 2009. The virtual geographies of social networks: a comparative analysis of Facebook, LinkedIn and ASmallWorld. *New Media & Society* (11): 199–220.

Posner, Roy. 2011. *Traits of Human Consciousness*. Dostopno prek: <http://www.gurusoftware.com/GuruNet/Personal/Factors.htm#Endowments> (12. avgust 2011).

Shelton, Nicole J., Jennifer A. Richeson in Hilary B. 2009. Bergsieker. Interracial friendship development and attributional biases. *Journal of Social and Personal Relationships* (26): 179–193.

Shelton, Nicole J., Thomas E. Trail, Tessa V. West in Hilary B. Bergsieker. 2010. From strangers to friends: The interpersonal process model of intimacy in developing interracial friendship. *Journal of Social and Personal Relationships* (27): 71–91.

Shih, Tzimei Alexasia. 1998. Finding the Niche: Friendship Formation of Immigrant Adolescents. *Youth Society* (30): 209–240.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. 1995. Ljubljana: DZS.

Ule, Mirjana. 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.

Utz, Sonja. 2000. Social information processing in MUDs: The development of friendships in virtual worlds. *Journal of Online Behavior* (1). Dostopno prek: <http://www.behavior.net/JOB/v1n1/utz.html> (7. junij 2011).

Walther, Joseph B., Caleb T. Carr, Scott Seung W. Choi, David C. Deandrea, Jinsuk Kim, Stephanie Tom Tong in Brandon Van Der Heide. 2011. Interaction of Interpersonal, Peer, and Media Influence Sources Online: A research Agenda for Technology. V *A Networked Self – Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, ur. Zizi Papacharissi, 17–38. New York: Routledge.

Wilderdom. 2004. *What are Personality Traits? Definitions*. Dostopno prek: <http://wilderdom.com/personality/traits/PersonalityTraitsDefinitions.html> (7. avgust 2011).

Prilogi

Priloga A: Intervju z Gregorjem

PRIJATELJSTVO IN IZBIRANJE PRIJATELJEV (ZUNAJ SPLETA)

1. Kaj razumeš pod pojmom prijateljstvo?

Prijateljstva so različna. So ožji prijatelji, to so ljudje, ki jim zaupaš že dlje časa. Potem so pa še prijatelji v širšem smislu, ki jih smatraš oziroma je zanje boljši pojem znanci. Prijatelj je nekdo, ki mu zaupaš. V bistvu ga jemlješ že kot družinskega člana, ker pač preživiš z njim veliko časa, vedno se lahko zanesesh na njega, poznaš ga že tako dobro, da veš kaj lahko pričakuješ.

2. Lahko našteješ pet lastnosti, ki jih ima prijatelj (po tvojem mnenju)?

Zaupanje; da se lahko vedno obrneš na to osebo; da mu lahko povem, kar hočem pa vem, da mi ne bo zameril; da se lahko skupaj odločaš za kakšna potovanja ali vikende, se pravi družba v prostem času, kadar hočeš; vedno, kadar sem slabe volje, se lahko zanesem na njega, vem, da je tam zame. Zame je najbolj važno zaupanje, ker ostalo izhaja iz tega.

3. Prej si omenil, da razlikuješ med ožjimi prijatelji in prijatelji v širšem smislu – znanci. Kakšna je glavna razlika med njima?

Znanci so predvsem ljudje, na katere se lahko recimo da zanesem, ampak je vprašanje, ali se bodo odzvali na to. Ožji prijatelji nekateri ne morejo postati zaradi tega, ker z njimi nimaš takih kontaktov. V bistvu bi dal to za največjo razliko, da nimaš takih kontaktov – z nekaterimi ne moreš, z nekaterimi pa tudi nočeš komunicirati, ker jim pač ne moreš zaupati določenih zadev, ali zaradi izkušenj ali česar koli.

4. Koliko imaš dobrih – ožjih – prijateljev?

Uf, 5 približno, tako nekako.

5. Kako si izbiraš prijatelje?

Večinoma je to v družbi in se zgodi spontano. Važno je, da se ujamemo.

6. Kakšni so razlogi, da z nekom postaneš prijatelj?

Prvo je zunanji videz, definitivno, drugo je družba, s katerimi se poznamo oziroma koliko imamo skupnih stvari, na primer tenis – se pravi, da se poznamo iz teniških krogov oziroma se tam spoznamo in imamo neke skupne interese glede tenisa. Potem, da mi je všeč, da imam zaradi tega interes človeka bolje spoznati, da postane moj prijatelj, prijateljica. Tretji je pa, da se spoznamo iz kakšne druge družbe in je oseba 'skulirana' ne glede na spol in potem to poznanstvo krepimo tako, da se razvije v prijateljstvo.

7. Ali obstajajo kakšne lastnosti te osebe, zaradi katerih z nekom ne postaneš prijatelj (osebne lastnosti ipd.)? Če obstajajo, katere?

Zelo velikokrat me odvrne, sploh pri tujcih, videz, potem obnašanje, če se karakterno ne ujameva, potem pa sploh odpade. Drugače sem pa kar odprt kar se tiče novih prijateljstev.

8. Kako pomembni so pri odločitvi, da z nekom postaneš prijatelj, rasa, raven izobrazbe, starost, stil oblačenja?

Rasa sploh ni pomembna, starost je pomembna – odvisno, v katero skupino spada. Če je s tenisa, starost niti slučajno ni pomembna, ker imam tudi prijatelje, ki so tudi mlajši in se vidimo po turnirjih, ko igrajo proti mojim igralcem. Če je to oseba, ki je prijatelj oziroma prijateljica od kogarkoli, s katerim sem jaz v sorodu, tudi ni pomembna. Drugače pa je starost, kar se tiče prijateljstva, pomembna, ker starostne skupine imamo podobne interese, in to je zmeraj lažje. Stil oblačenja pa sploh ni pomemben, ker sem navajen na vse stile oblačenja še iz Londona, ko sem tam živel. To nič ne pove o značaju človeka.

9. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijatelj, to, da ti je oseba fizično všeč?

Zelo, to je mogoče najpomembnejše.

10. Kako pomembno je pri odločitvi, ali z nekom postaneš prijatelj, to, da se ta oseba odzove na tvoje besede in dejanja, da ima ustrezno telesno govorico in da dobro komunicira, da ima dobro razvite socialne veščine?

Če ima nekdo dobro telesno govorico, to pomeni, da je tudi moja govorica dobra. To je zagotovo zelo pozitiven znak, ker to pomeni, da se takoj 'pokonektava', ne vem, kako bi z drugimi besedami to povedal. Takoj začutiš to osebo, kot da se poznaš že dalj časa. Pač najdeš nekaj skupnega in je potem takoj lažje neko prijateljstvo iz tega speljati.

11. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijatelj, to, da se pozitivno odzove nate?

Ja, je kar pomembno. Če se nekdo dobro odzove name, potem se tudi jaz nazaj.

12. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijatelj, to, da ti je oseba podobna (osebnostno, demografsko, ima podobne interese)?

Če mi je po karakterju podobna, potem niti slučajno ni dobro, ker dva ega ne gresta skupaj, ker se preveč tolčeta. Če živiva v istem kraju, je sigurno zelo zanimiva zadeva, ker če si iz istega kraja, imaš najbrž veliko skupnih prijateljev in je potem lažje razviti prijateljstvo. Interesi so pa itak 'ful' pomembni. Če imava skupne interese, lahko veliko več stvari skupaj počneva.

13. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijatelj, to, da je oseba sramežljiva?

To je pa zelo odvisno od videza, vsaj pri meni. Če je oseba sramežljiva in luštna, je to še dodaten razlog oziroma dodaten motiv za spoznavanje, pač, da bi to osebo še raje spoznal, ker vem, da taka oseba skriva še nekaj več in v večini primerov, po mojih izkušnjah, dobiš nekaj več, če je oseba sramežljiva kakor če ti takoj pokaže vse. Je veliko bolj skrivnostna, veliko bolj ima nekih stvari, ki se jih da odkrit in je zaradi tega 'ful' bolj zanimiva.

SPLETNO DRUŽBENO OMREŽJE FACEBOOK, PRIJATELJSTVO IN IZBIRANJE PRIJATELJEV

14. Koliko časa uporabljaš Facebook?

Približno 4 leta.

15. Koliko prijateljev imaš na Facebooku?

Nekaj čez 1300, (gre pogledat na profil). Evo, 1337 jih imam. Malo niha, ker gre kdo dol s Facebooka ali pa pride kak nov.

16. Zakaj imaš toliko prijateljev na Facebooku?

Tako se je izšlo. Nisem nič planiral.

17. Ali se prijatelj na Facebooku v čem razlikuje od prijatelja zunaj spleta? V čem?

Prijatelj na Facebooku ne pomeni, da je prijatelj. Na Facebooku je tudi kakšna oseba, ki je ne poznam in bi jo mogoče rad spoznal. Da se tudi koga spoznati pa da še ni prijatelj oziroma ta prijatelj na Facebooku je v bistvu zelo smešna zadeva, ker je ogromno takih, ki sploh niso prijatelji. Dvakrat si ga videl, spoznal in ga še v pojem znanec ne bi uvrstil.

18. Imaš kakšne kategorije prijateljev na Facebooku?

Poimenovati jih ne bi znal, jih pa lahko opišem. Najprej so tisti najboljši štirje. Veliko je dobrih prijateljev, a z njimi nimam pogostih stikov, samo recimo po Facebooku. Je pa to še vedno človek, ki bi mu zaupal vse. Potem so malo slabši prijatelji, na katere se ne zanašam preveč, ker ne vem, ali mi bodo pomagali ali ne, ampak jih še vedno smatram za prijatelje in jih rad vidim. Potem so pa še prijatelji, ki jih srečuješ zunaj, pa so v bistvu boljši znanci, s katerimi grem sem pa tja, enkrat na leto, na kakšno pijačo. Pri njih nekega zaupanja ni, ker ga niti ne rabiš niti nočeš. Potem so pa tukaj še tisti znanci, ki si jih nekje nekoč spoznal in jih najbrž nikoli ne boš več videl. In tisti 'kvazi prijatelji', ki jih ne poznam. So pač samo Prijatelji na Facebooku.

19. S koliko Prijatelji redno komuniciraš (tedensko)?

Sigurno z 20 ljudmi.

20. Koliko Prijateljev na Facebooku je v posameznih kategorijah?

Večina je znancev, sigurno. Okoli 200 jih ne poznam, 800 je znancev, večina je iz teniških krogov, od 'tamalih' do trenerjev in drugih. Preostali so pa ti dobri prijatelji in ožji.

21. Od 1337 prijateljev, ki jih imaš na Facebooku, koliko je tistih, ki so dobri prijatelji tudi zunaj spleta?

Od tistih petih, ki sem jih prej omenil, s katerimi se najbolj družim, ki jih smatram za najožje prijatelje, so na Facebooku štirje, ker eden nima Facebooka.

SPREJEMANJE/IZBIRANJE NOVIH PRIJATELJEV

22. Zakaj dodajaš nove prijatelje na Facebooku?

Dodajam jih nikoli, dodam jih samo, če jih spoznam nekje zunaj. Ni, da bi videl eno sliko in rekel ja, to bom pa dodal. Večinoma samo sprejemam.

23. Zakaj sprejemaš povabila na Facebooku?

Ali je ena luštna ali pa imamo kakšne skupne znance, pa se potem sprašujem, ali smo se že kje spoznali. Potem moram najprej sprejeti, da lahko vidim slike, pa potem pač ne zbrišem, tega je ogromno. Ali pa jih spoznam in hočem navezati stike.

24. Ali imaš na Facebooku tudi takšne ljudi, ki jih sploh ne poznaš?

Ja.

25. Zdaj si pa predstavljaš, da ti je neka oseba poslala prošnjo za prijateljstvo na Facebooku. Kakšen je tvoj postopek odločanja ali boš prošnjo sprejel ali ne?

Najprej si rečem, da ne bom sprejel, potem pa čakam dva dni, potem me pa živcira, ker je tisti možicelj zgoraj obarvan rdeče, in potem kliknem potrdi.

26. Kaj pa če dobiš prošnjo osebe, ki je ne poznaš?

Tega je zdaj zelo malo. Včasih sem kar sprejel, ne vem, zakaj.

27. Kakšni so razlogi, da zavrneš prošnjo?

Da je niti slučajno ne poznam in nimam ambicij, da bi jo poznal. Ocenim po videzu in predvsem po skupnih prijateljih.

POZNAVANJE OSEBE

28. Reciva, da ti prošnjo pošlje oseba, ki jo tako ali drugače poznaš. Ali obstajajo kakšne lastnosti (osebnostne lastnosti ipd.), zaradi katerih zavrneš prošnjo? Če obstajajo, katere so?

Sej, če poznam osebo, to še ne pomeni, da je moj prijatelj. So osebe, ki z njimi nimam kaj delati na Facebooku, ker se ne družimo, niti se ne mislim družiti z njimi na Facebooku in potem pač ne sprejemem, zaradi kakršnih koli sporov ali zamer. Z njimi imam negativne izkušnje, in jih potem pač ne sprejemem. Na osebnostne lastnosti pa ne gledam.

29. Kako pomembni so pri odločitvi, da prošnje ne sprejmeš, rasa, raven izobrazbe, starost, stil oblačenja?

Pri tistih, ki jih nekako poznam, ne gledam na to. Pri osebah, ki jih sploh ne poznam, pa teh stvari ne morem vedeti.

30. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da ti je oseba fizično všeč?

Zelo pomembno.

31. Kako pomembno je pri odločitvi, ali prošnjo sprejmeš, to, da se ta oseba odzove na tvoje besede in dejanja, da ima ustrezno telesno govorico in da dobro komunicira, da ima dobro razvite socialne veščine?

Saj tega pri večini ne moraš vedeti, če jih ne poznaš.

32. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da se pozitivno odzove nate?

Ja, če ga ne poznam, ne vem, kako se bo odzval name. Če pa ga poznam, potem pa to definitivno pomaga.

33. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da ti je oseba podobna (osebnostno, demografsko, ima podobne interese)?

Ja, je zelo pomembno. Z večino prijateljev na Facebooku imam skupen interes, na primer tenis. Če bi bil nogometaš ne bi imel toliko tenisačev na Facebooku.

34. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da je oseba sramežljiva?

Kako pa naj po Facebooku vem, če je oseba sramežljiva? Ne moreš vedeti razen po videzu, pa še to ne moreš vedeti.

NEPOZNAVANJE OSEBE

35. Dobiš prošnjo od nekoga, ki ga ne poznaš. Kakšni so razlogi za zavrnitev?

Da ga ne poznam ali pa da te že vizualno odbija oziroma vidiš, da nimaš skupnih prijateljev.

36. Kakšni pa so razlogi, da prošnjo sprejmeš?

Večinoma so skupni prijatelji, aha, smo se spoznal na rojstnem dnevu.

Priloga B: Intervju z Meri

PRIJATELJSTVO IN IZBIRANJE PRIJATELJEV (ZUNAJ SPLETA)

1. Kaj razumeš pod pojmom prijateljstvo?

To je 'ful' kompleksna zadeva. Zelo malo ljudi je lahko mojih prijateljev. Pa res morajo to biti ljudje, s katerimi se v določenih stvareh z njimi 'ful' ujemam. Neka energija mora biti, morajo mi biti res simpatični, moram se dobro počutiti v njihovi družbi, sproščeno, in to pač ne moreš z vsakim. Nekaj več mora biti, ena dodana vrednost, zato da lahko človeku rečeš, da je tvoj prijatelj, ne pa samo nek znanec ali kolega.

2. Lahko našteješ pet lastnosti, ki jih ima prijatelj (po tvojem mnenju)?

Zvestoba definitivno, spoštovanje, potem mora biti tam zame, takrat ko ga rabim, ne vedno sicer. Skratka zanesljiv, moram vedeti, da se lahko zanesem na to osebo. Mora biti odprt v smislu, da me sprejema tako, kakršna sem, ne da me poskuša spraviti v nek svoj kalup. Pa mora biti zabavna, sproščena oseba, da sem potem lahko tudi jaz taka. Mislim, ne rabim nekoga, ki mi bo najedal. Ja, 'fajn' je, če te sem pa tja kdo prizemlji, in 'fajn' je to, če so to prijatelji, ki ti pač povedo stvari, ki ti jih nobeden drug sicer ne bi, ampak nekih tečk pa res ne rabim.

3. Ali deliš ljudi na kakšne kategorije? Kakšne so te kategorije?

Imam prijatelje in znance. Tudi kakšnim ljudem rečem 'frend' ali pa 'frendica', ampak to niso najboljši prijatelji, tisti zelo dobri prijatelji, ampak bolj znanci. Čeprav niso to čisto znanci, ker z znanci se res tam srečaš na ulici pa se mogoče zmenita za kakšno kavo, ampak ti prijatelji pa spet niso v kategoriji najboljših prijateljev.

4. Koliko pa imaš najboljših prijateljev?

Pa mogoče so to ene tri osebe.

5. Kako si izbiraš prijatelje?

Previdno. Res mora biti najprej vse na energiji. Se pravi, človek mi mora biti tok simpatičen in tako nekaj posebnega, da se odločim, da ga hočem spustiti v svoj ožji krog, in niso vsi takšni. Eni so ti lahko čisto OK, niso pa ljudje, ki bi jih prvič hotela povabiti k sebi domov na kavo ali pa z njimi početi še kaj drugega kot občasno iti na kakšno kavico ali čaj.

6. Kakšni so razlogi, da z nekom postaneš prijatelj?

(glej odgovor na vprašanje 5)

7. Ali obstajajo kakšne lastnosti te osebe, zaradi katerih z nekom ne postaneš prijateljica (osebne lastnosti ipd.)? Če obstajajo, katere?

Največkrat je to slab občutek, pač intuicija, da se ob tej osebi ne počutim dovolj sproščeno, pa da iz nekega razloga čutim, da ji ne morem zaupati.

8. Kako pomembni so pri odločitvi, da z nekom postaneš prijateljica, rasa, raven izobrazbe, starost, stil oblačenja?

To sploh ni pomembno. Bolj ko je drugačen, bolj mi je všeč.

9. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijateljica, to, da ti je oseba fizično všeč?

Hm, zanimivo vprašanje. Če dobro pomislim, lahko rečem, da imam okrog sebe same estetsko privlačne ljudi, tako da je verjetno nekaj tudi na tem, ampak verjetno je to čisto podzavestno. To je podzavestna stvar. Ali pa je samo to, da ko človeka spoznaš in veš, kakšen je, da ti je potem tudi zaradi tega privlačen. Vseeno je, ali je to moški ali ženska, ga pač vidiš kot lepo osebo.

10. Kako pomembno je pri odločitvi, ali z nekom postaneš prijateljica, to, da se ta oseba odzove na tvoje besede in dejanja, da ima ustrezno telesno govorico in da dobro komunicira, da ima dobro razvite socialne veščine?

Ja, je, ker če se že v nekih osnovnih stvareh že pri komunikaciji ne ujamem, se pravi jaz nekaj povem in potem ta oseba skoči in me začne obsojati – pač lej sori, sprejmi to, kar ti govorim, sploh če ne mislim nič slabega. Lahko mi na lep način nekaj razložiš, poveš, ampak ... Je, seveda, da je pomembno. Saj ne pričakuješ od prijateljev, da te bodo podprli pri čisto vsakem tvojem mnenju, tako kot se tudi ti vedno ne strinjaš čisto z vsakim, ampak obstaja nek sprejemljiv način komunikacije med ljudmi, s katerimi si prijatelj. Imam enega prijatelja, tako da ti razložim. In se poznavata res že tako dolgo časa, ene 10 let, 'ful' se dobro poznavata, pa sva se že večkrat eden drugega tudi nekam poslala, ker je eden ali drugi šel čez mejo, a ne. Mogoče bi nekdo, ki bi to videl, rekel, ta dva sta se pa totalno skregala in to je zdaj konec. Ampak ni, pač človeku poveš, kar ti ni všeč, dva dni pustiš, da se to vse ohladi, in potem 'furaš' dalje, ampak 'bottom line' je pa neka iskrenost.

11. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijateljica, to, da se pozitivno odzove nate?

Kot sem rekla, je to, da se ujameva, zelo pomembno.

12. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijateljica, to, da ti je oseba podobna (osebnostno, demografsko, ima podobne interese)?

Do neke mere je podobnost pomembna, tako kot je v vsakem odnosu, ampak ne bi rada videla, da bi mi bili vsi identični v načinu razmišljanja, v načinu oblačenja, v ne vem, nekih stvareh, ki jih počnejo v življenju, ker je to dolgčas. Ravno v tem je poanta, da so ljudje okoli tebe čim bolj različni, ker samo od takih ljudi se lahko potem tudi ti kaj novega naučiš. Ti lahko malo kakšne nove horizonte odprejo. Drugačnost je čisto 'kul', dokler jo znaš sprejemati in dokler je pač v nekih okvirjih, ki so zate 'kul'.

13. Kako pomembno je pri odločitvi, da z nekom postaneš prijateljica, to, da je oseba sramežljiva?

Ne, mislim, da to ni problem. V nekem svojem krogu prijateljev imaš vedno različne ljudi in moraš vedeti, da ne moreš z vsakim početi enako, se pravi, eni so bolj družabni, in če čutiš potrebo po tem, da bi šel nekam ven plesat, vzameš s sabo take ljudi, za katere veš, da bodo padli v tak kontekst. Z nekom, ki je mogoče malo bolj sramežljiv, pa lahko kaj drugega počneš, kar pa s tistimi ne moreš.

SPLETNO DRUŽBENO OMREŽJE FACEBOOK, PRIJATELJSTVO IN IZBIRANJE PRIJATELJEV

14. Koliko časa uporabljaš Facebook?

Že ene tri leta in pol ga uporabljam.

15. Koliko Prijateljev imaš na Facebooku?

41. Preveč.

16. Zakaj imaš toliko Prijateljev?

Zato, ker se mi zdi butasto ... Prej sem imela en profil, pa sem ga ukinila, ker se mi je vse skupaj zdelo že malo preveč. Zdaj ga imam res bolj ali manj zaradi službe, čeprav pač malo tudi zaradi lastnega veselja, ampak poskušam imeti gor samo tiste ljudi, s katerimi se tudi sicer družim zasebno, pač tako v živo, ali pa vsaj taki ljudje, s katerimi lahko gor komuniciram, se pravi, da sem pa tja vklopimo 'chat' in kakšno rečemo, ker se ravno ne moremo videti vsak dan ali pa se bolj redko vidimo, se pa res izogibam dodajanju ljudi samo zato, da bi si večala bazo prijateljev.

17. Ali se Prijatelj na Facebooku v čem razlikuje od prijatelja zunaj spleta? V čem?

Na Facebooku imam med ljudmi, ki jih imam dodane kot prijatelje, nekaj oseb, ki so zunaj spleta med boljšimi prijatelji, nekateri ljudje, ki so moji dobri prijatelji, jih recimo nimam gor,

– pa bi človek mislil, da bi jih morala imeti –, ker se mi zdi to pač malo butasto, ker ti ljudje itak vedo, da če želijo z mano komunicirati, lahko z mano komunicirajo na vsaj pet drugih načinov. Potem imam pa gor v glavnem tudi ljudi, s katerim sem povezana prek dela, ampak sem tudi z njimi v nekem rednem, bom rekla na pol prijateljskem kontaktu, v nekem sproščenem odnosu, ki ni več toliko formalen.

18. Imaš kakšne kategorije Prijateljev na Facebooku?

(glej odgovora na vprašanji 17 in 20)

19. S koliko Prijatelji redno komuniciraš (tedensko)?

Na Facebooku po mojem s 3–4 ljudmi maksimalno.

20. Koliko Prijateljev na Facebooku je v posameznih kategorijah?

Te funkcionalnosti na Facebooku še nisem uporabila, čeprav ti to tudi omogoča, ampak definitivno so med temi ljudmi trije ali štirje, ki že sodijo v moj zelo zelo ozek krog prijateljev, potem so gor kakšni ljudje, ki jih smatram za prijatelje, pa vseeno nismo v tako rednih stikih, ali zaradi pomanjkanja časa, pa se mi še zmeraj zdi, da jih lahko štejem v krog dobrih prijateljev. So pa tudi ljudje, s katerimi sem povezana čisto prek nekih službenih aktivnosti, pa se mi zdijo čisto 'fajn' ljudje, pa mi je zato fino jih imet tam nekje blizu.

21. Od 40 prijateljev, ki jih imaš na Facebooku, koliko je tistih, ki so dobri prijatelji tudi zunaj spleta?

(glej odgovor na vprašanje 20)

SPREJEMANJE/IZBIRANJE NOVIH PRIJATELJEV

22. Zakaj dodajaš nove prijatelje na Facebooku?

Sem pa tja tudi jaz pošljem kakšen 'friend request', ker res želim imeti to osebo gor, pa biti še v nekem dodatnem stiku z njo, ali pa sem mogoče dodala nekaj ljudi, ki jih že dolgo nisem videla, pa sem jih potem našla po Facebooku. Drugače pa, da bi kar vsem povprek pošiljala 'friend requeste', pa ne. Iz tega razloga sem tudi izbrisala svoj prvi profil, ko sem gor dodajala vse žive, od bivših sošolcev do ne vem, vsakega, ki sem ga nekoč nekje spoznala, in potem sem na koncu videla, da s tri četrt ljudmi sploh ne komuniciram, da je vse, kar nas povezuje, neka preteklost – ali smo hodili na isti plesni tečaj ali pa v isti razred osnovne šole – to pa je tudi vse, kar nas povezuje. Tako da dodajam tiste ljudi, s katerimi res želim komunicirati, čisto vsakega pa ne.

23. Zakaj sprejemaš povabila na Facebooku?

Iz enakega razloga. Ker želim s to osebo komunicirati, sicer prošnje pač ne sprejemem. Dobila sem že nekaj 'friend requestov' od sodelavcev, ki jih srečujem na hodniku ali pa smo na treh sestankih skupaj sedeli, sicer pa nismo bili nikoli niti na kavi skupaj niti na kosilu, in se mi potem zdi butasto imeti tega človeka gor med prijatelji, ker tak pa res ni niti približek besedi 'friend'. Samo zato, da si bomo potem eden drugemu pošiljali neke 'linke' in se 'spamali' z nekimi 'linki' do nekih podstrani, mi je brez veze, zato, da si bo nekdo nabiral neke točke, ker imaš še mene dodano zraven.

24. Ali imaš na Facebooku tudi takšne ljudi, ki jih sploh ne poznaš?

Ne.

25. Zdaj si pa predstavljaš, da ti je neka oseba poslala prošnjo za prijateljstvo na Facebooku. Kakšen je tvoj postopek odločanja, ali boš prošnjo sprejela ali ne?

Pač razmislim, zdaj, če je to oseba, ki jo poznam in si želim biti v kontaktu z njo, mogoče je bil celo dogovor v smislu, dej me poišči na Facebooku ali pa mi pošlji 'friend request' pa je ta oseba res to naredila, potem to pač potrdim, če pa jo videla trikrat na hodniku ali pa nekje, pa

sem mogoče z njo samo dve besedi spregovorila, pa enostavno prošnjo zavrnem, ker ne vidim nobenega smisla v tem.

26. Kaj pa, če dobiš povabilo osebe, ki je ne poznaš?

V glavnem zavrnem. Zdaj v tem drugem profilu, ki ga imam. V ta prvem, sploh na začetku, ko mogoče ljudje niso čisto vedeli, kako se Facebook uporablja, in je bilo fino imeti čim več prijateljev od vsepovsod, pa sem jih dodala tudi tako na 'blef'.

***Zakaj si se odločila za tega, ki ga imaš zdaj?**

Zato, ker se mi je zdelo že vse malo prenapihnjeno, da sem čisto preveč čas porabila tam gor, ker te vseeno malo zasvoji. Drugič zato, ker sem ugotovila, da to vseeno ne more nadomestiti pristnih odnosov z ljudmi, ki so ti blizu. In da čas, ki ga porabiš tam gor, da komentiraš poste drugih in gledaš, kaj je nekdo objavil in se frustriraš, zakaj nekdo ni odgovoril oziroma komentiral tvojega posta, lahko porabiš za to, da greš z nekom na kavo in na štiri oči poklepetaš z njim oziroma z njo o kakšnih prijetnih zadevah. Pa tudi zato, ker se mi zdi, da je še zmeraj kvaliteta bistveno pred kvantiteto, tako da imam gor raje deset ljudi, ki so mi res top, kakor, ne vem, 300 ljudi, s katerimi nimam absolutno nič skupnega, razen tega, da smo včasih v istem razredu geografijo poslušali.

27. Kakšni so razlogi, da zavrneš povabilo?

(glej odgovor na vprašanje 25)

POZNAVANJE OSEBE

28. Reciva, da ti prošnjo pošlje oseba, ki jo tako ali drugače poznaš. Ali obstajajo kakšne lastnosti (osebne lastnosti ipd.), zaradi katerih prošnjo zavrneš? Če obstajajo, katere so?

Če so to osebe, ki jih tudi sicer ne poznam, potem niti ne morem razmišljati o tem, kakšne so njihove osebne lastnosti, a ne, ker jih ne poznam in ker sem se pač odločila, da me ta

oseba ni z ničimer pritegnila. Tudi takrat, če sem to osebo bežno nekje srečala ali pa skupaj z njo dvakrat sedela na sestanku, pa mi ta oseba na noben način ni bila toliko simpatična, da bi jaz zdaj hotela njegovo ali njeno prošnjo za prijateljstvo sprejeti, pa jo potem dodatno spoznati. Nekdo je lahko tudi sramežljiv, ampak če ni neke prave energije s strani te osebe ali neke privlačnosti, da bi se mi ta oseba zdela toliko zanimiva, da bi hotela z njim ali z njo vzpostaviti komunikacijo, po možnosti samo po FB, pa potem to nadaljevati ob nekih kavicah v živo, tega ne bom naredila, in se sploh ne sprašujem o osebnostnih lastnostih, ker niti nimam interesa, da ga spoznam.

29. Kako pomembni so pri odločitvi, da prošnjo ne sprejmeš, rasa, raven izobrazbe, starost, stil oblačenja?

Mi tudi ni pomembna. Če bi dobila prošnjo od nepoznane osebe ali od take, ki bi jo le bežno poznala, pa bi imela zanimiv značaj, ne vem, neki style, bi me blazno zanimalo kaj več o njegovi ali njeni kulturi. Ali če bi imel 'ful' lep obraz, bi me zanimalo, kakšnega rodu je, da ima take lepe eksotične poteze. Nekaj takega bi pač moralo biti, da bi me spodbudilo k temu, da to osebo sprejmem, prosim za prijateljstvo, sicer pa ne. Ni pa, da bi bil to razlog, da bi jaz to osebo zavrnila. Se pravi, ne bi rekla, da nočem imeti črnca na Facebooku, ali pa, ta punca nosi 'drede', pa da bi se mi zdelo, da je to 'ful' grdo, in da potem ne bi bila njena prijateljica na Facebooku – še zdaleč ne.

30. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da ti je oseba fizično všeč?

Ni toliko pomembno, ker sem dostikrat ugotovila, prvič, da nekateri ljudje namenoma na Facebook na profilnih slikah objavljajo svoje lepše slike, pač z nekim razlogom. Verjetno želijo prikriti kakšno pomanjkljivost in potem objavijo lepo sliko, ker naj bi to nekoga prepričalo, da postane njihov 'frend', potem na koncu pa ugotoviš, da pa ni neke prave vsebine, da je oseba preprosto dolgočasna – je lep paket, pa prazna škatla. Ali pa včasih kakšni ljudje, to se mi je že zgodilo, objavijo neko profilno sliko, pa nisi mogel čisto dobro ugotoviti, za koga gre. Vsak ima nek razlog, zakaj neko profilno sliko objavi gor tako, kakršna je, zato tudi to ni pogoj za dodajanje ali pa ne dodajanje ljudi.

31. Kako pomembno je pri odločitvi, ali prošnjo sprejmeš, to, da se ta oseba odzove na tvoje besede in dejanja, da ima ustrezno telesno govorico in da dobro komunicira, da ima dobro razvite socialne veščine?

Je kar, ker večino ljudi, ki jih imam gor dodane kot prijatelje, tudi osebno že dosti dobro poznam in vem, kakšen je njihov način komunikacije, tako da potem tudi jaz prilagajam gor na Facebooku svojo komunikacijo z njimi, se pravi, če jaz komentiram njihove poste, vem, kaj bi jih znalo razburiti, ali pa, kaj bi jih vrglo iz tira ali bi jim bilo zoprno ali žaljivo, zato tudi jaz prilagajam svojo komunikacijo, pa mislim, da ljudje, ki komunicirajo z mano, počnejo enako. Če je gor na mojem zidu kakšna vsebina, ki je meni zoprna in je ne želim, jo pač zbrišem. Imam ljudi gor, ki so zelo dobri retoriki in imajo zelo zanimive domislice včasih, tako da, ja, mi jih je lušno imeti gor, ker včasih popestrijo dogajanje, ko se kaj komentira. Drugače pa ne vem, ni vse omejeno na vidno komunikacijo na zidu, z nekaterimi ljudmi lahko komunikacijo preseliš tudi na 'chat', na osebna sporočila. Ni mi to pogoj.

32. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da se pozitivno odzove nate?

Je, ker ne želim imeti gor nekih ljudi, za katere vem, da so zdragarji ali da imajo v glavnem samo negativen način komunikacije, pa da mi potem na zidu svinjajo in da morajo potem to ostali gledati, to mi ni 'kul'. Pač neko spoštovanje do drugega mora biti; tako kot se jaz trudim uporabljati zidove svojih prijateljev s spoštovanjem do njih in njihovega zidu, ker je to njihova zasebna zadeva, tudi jaz pričakujem od njih. In če bi vedela, da se nekdo zelo agresivno izraža v svojih mnenjih, in da zelo rad hodi po drugih ali pljuva čez druge in da vedno kritizira druge brez občutka, ga ne bi hotela imeti gor. Butasto bi se mi zdelo imeti to osebo gor in ji potem zablokirati vse živo in ji na 300 načinov preprečiti komunikacijo z mano. Potem mi je bolje, da je nimam gor.

33. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da ti je oseba podobna (osebnostno, demografsko, ima podobne interese)?

Mi ni pomembno.

34. Kako pomembno je pri odločitvi, da prošnjo sprejmeš, to, da je oseba sramežljiva?

Sploh ne, zaradi tega, ker je nekdo je mogoče lahko sramežljiv v osebni komunikaciji pa ob nekem prvem stiku, pač, da je malo bolj zadržan pa mogoče vseeno zbere toliko poguma pa ti pošlje prošnjo za prijateljstvo... Ampak sej pravim, če sem jaz pri prvem osebnem stiku s to osebo začutila neko pozitivno energijo ali pa de se mi je oseba kljub temu, da je malo bolj zadržana, zdela dovolj zanimiva za neko nadaljnjo komunikacijo, ne bom odbila prošnje za prijateljstvo. Potem lahko vedno komunikacijo spraviš ena na eno, na neko zasebno komunikacijo, zasebna sporočila, 'chatat', ker je tem osebam nerodno komunicirati, ko je več ljudi okrog, ko komunicira samo s tabo, pa se mogoče lahko malo bolj sprosti in odpre, tako da mi je to popolnoma jasno. Tukaj zadaj je potem tudi spet samo moj interes – ali mi je ta oseba kljub zadržanosti dovolj simpatična, da si želim vzpostaviti komunikacijo oziroma odnos, ali pa ne.